

Brüssel, 17.6.2019
COM(2019) 271 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

kaubandus- ja investeerimistõkete kohta

1. jaanuar - 31. detsember 2018

SISSEJUHATUS

Üheksandas kaubandus- ja investeerimistõkete aruandes analüüsitakse uusi tõkkeid, millega ELi ettevõtjatel tuli 2018. aastal silmitsi seista, ning samuti tõkkeid, mis samal aastal meie ettevõtjate jaoks kaotati tänu ELi turulepääsu partnerlusele, mis toob kokku komisjoni, liikmesriigid ja Euroopa ettevõtjad¹. Seda partnerlust veavad sidusrühmad, kellele see ka mõeldud on. Partnerluse raames tehakse kindlaks tõkked, millega ELi ettevõtjad puutuvad kokku kolmandates riikides, määratakse kindlaks ühine strateegia tõkete kaotamiseks ja viiakse see strateegia ellu.

Et reageerida proteksionismi suurenemisele, on komisjon seadnud jõustamise – koos kaubanduslepingute rakendamisele suurema tähelepanu pööramisega – esmatähtsale kohale. See on kooskõlas teatisega „Kaubandus kõigile“,² kus tavapärasest jõulisem lähenemine tõkete kaotamisele on ühendatud suuremate jõupingutustega meie arvukate vabakaubanduslepingutega võetud oluliste kohustuste täitmisel³.

Tavapärasel turulepääsu komponendis oleme teinud tööd kolmes suunas. Esiteks oleme tõhustanud kooskõlastamist ELi institutsioonide ja sidusrühmade seas (Brüsselis, liikmesriikides ja oma ulatuslikus diplomaatiliste esinduste võrgustikus). Teiseks on komisjon suurendanud oma teavitamisalaseid jõupingutusi, et selgitada – eelkõige väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd) –, kuidas teatada mis tahes uuest tõkkest, mis võib väljaspool ELi ette tulla, ning kuidas komisjon ja liikmesriigid saavad nende tõkete kaotamiseks kavandada ja ellu viia spetsiaalse strateegia. Siinkohal on olnud kasu turulepääsu päevade algatusest, mille raames korraldatakse liikmesriikides kohalike ettevõtjate vajadustele kohandatud kohtumisi – juba on toimunud üritused Taanis, Hispaanias, Madalmaades, Leedus, Portugalis ja Prantsusmaal. Kolmandaks oleme seadnud tõkked oskuslikumalt tähtsusjärjekorda, mis võimaldab meil suunata vahendeid paremini, et saavutada tulemusi.

Käesolevas aruandes on tehtud sellega seoses täiustusi, et selgitada välja ja kirjeldada üksikasjalikumalt tõkkeid, mis mõjutavad ELi ettevõtjaid kõige enam. Kui varasemates aruannetes on harilikult keskendutud partneritele, kelle puhul uute ja kaotatud tõkete arv on suurim, siis tänavuses aruandes pannakse rõhku ka tõketele, mis on ELi ekspordile kõige rohkem mõju avaldanud, heites uut valgust nende suhtelisele tähtsusele.

¹ Turulepääsu partnerlus loodi 2007. aastal, et süvendada komisjoni, liikmesriikide ja ELi ettevõtjate koostööd nii Brüsselis kui ka kohapeal. Partnerlus põhineb turulepääsu nõuandekomitee ja valdkondlike turulepääsu töörühmade Brüsselis toimuvatel igakuistel koosolekutel ning turulepääsu töörühmade korrapärastel koosolekutel või kolmandates riikides toimuvatel kaubandusnõunike kohtumistel.

² http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/october/tradoc_153846.pdf.

³ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1933>.

Aruande esimeses osas esitatakse riikide, tõkke liikide ja sektorite kaupa kvantitatiivne ja kvalitatiivne analüüs, mis hõlmab 425 aktiivset⁴ kaubandus- ja investeerimistõket ning 2018. aastal registreeritud 45 uut tõket, millest on teatatud komisjonile ja mis on kantud ELi turulepääsu andmebaasi⁵.

Teises osas analüüsitakse üksikasjalikumalt uusi tõkkeid, millest 2018. aastal (1. jaanuar – 31. detsember 2018) teatati, kirjeldades eri riikides esinevaid konkreetseid suundumusi ning hinnates kaubavooge, mida need tõkked võivad mõjutada.

Kolmandas osas tehakse kindlaks vahendid, mida kasutatakse turulepääsu strateegia raames kõnealuste tõketega tegelemiseks, ja antakse ülevaade 35 tõkkest, mis 2018. aastal edukalt kaotati. Samuti analüüsitakse selles üksikasjalikumalt mõnda kõige mõjukamat kaotatud tõket. Lõpetuseks käsitletakse selles majandusliku modelleerimise alusel majanduslikku kasu, mida turulepääsu partnerlus on alates praeguse komisjoni koosseisu ametiaja algusest toonud.

⁴ Aktiivsed tõkked on tõkked, mida jälgitakse aktiivselt turulepääsu partnerluse raames (vastupidiselt kaotatud tõketele, mis on muutunud pärast kõrvaldamist mitteaktiivseks).

⁵ Turulepääsu andmebaasist (<http://madb.europa.eu/madb/indexPubli.htm>) saavad EList eksportivad ettevõtjad teavet imporditingimuste kohta kolmandate riikide turgudel. Andmebaas sisaldab teavet kaubandustõkete kohta, ent samuti tariifide ja päritolureeglite, kolmandatesse riikidesse importimise korra ja vorminõuete, sanitaar- ja fütosanitaarmedetete, statistika ning VKEdele pakutavate spetsiaalsete eksporditeenuste kohta. Samas ELi ekspordi kasutajatugi (<http://exporthelp.europa.eu/thdapp/index.htm>) pakub teavet ka kaubanduspartneritelt ELi importimise tingimuste kohta (sh kohaldatavad tariifid ja nõuded, sooduskorda käsitlev teave, kvoodid ja statistika).

I. KAUBANDUS- JA INVESTEERIMISTÖKETE ÜLEVAADE

Meie sidusrühmadest lähtuv lähenemisviis tähendab seda, et aruandes keskendutakse vaid nendele töketele, mille ettevõtjad on esile tõstnud. Selles osas analüüsitakse kaubandustökked, millega ELi ettevõtjad seisavad silmitsi kolmandates riikides, ja seonduvaid suundumusi ning meetmeid, mis on võetud nende tökete kaotamiseks turulepääsu partnerluse raames. Ehkki andmebaasis ja käesolevas aruandes ei otsustata registreeritud meetmete (eba)seaduslikkuse üle, on leitud, et kõik kõnealused tökked tekitavad ELi ettevõtjatele probleeme ja nendega tuleks tegeleda turulepääsu meetmete raames esmajärjekorras, kuna nad võivad olla diskrimineerivad ja ebaproportsionaalsed või piirata kaubandust muul viisil. Kõik need tökked on kantud turulepääsu andmebaasi.

A. KAUBANDUS- JA INVESTEERIMISTÖKETE ÜLDINE ÜLEVAADE

2018. aasta lõpus oli 59 kolmandas riigis⁶ 425 aktiivset kaubandus- ja investeerimistõket, mis olid registreeritud ELi turulepääsu andmebaasis⁷. See rekordiline näitaja kinnitab ELi sidusrühmi kahjustava proteksionismi jätkuvat kasvu. Samal ajal näitab see ka meie turulepääsu partnerluse üha suuremat edukust foorumina, mille poole sidusrühmad pöörduvad aina enam, et teha kindlaks ja kõrvaldada kaubandustökked. Turulepääsu andmebaas võimaldab eristada registreeritud kaubandustökked kolmandate riikide, meetme liikide ja sektorite kaupa. Käesolevas aruandes lähtutakse samast jaotusest.

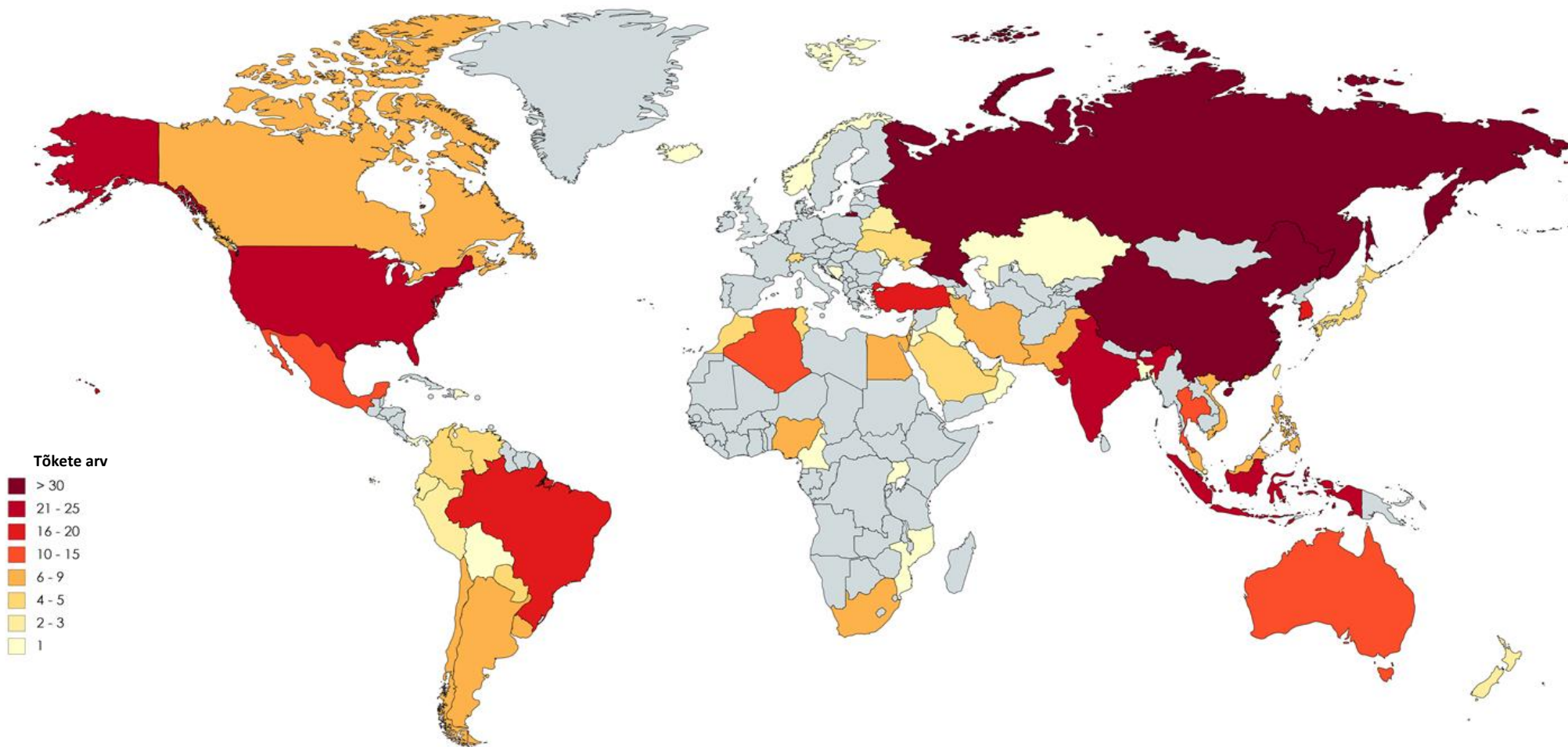
1. Tökete jaotus kolmandate riikide kaupa

Kümme riiki, kus kaubandustökete arv on kõige suurem, on jäänud 2017. aastaga võrreldes samaks, ehkki riikide järjestus veidi muutus. Esmakordselt on Hiinast saanud riik, kus registreeritud tökked on kõige rohkem – ELi ekspordi- ja investeerimisvõimalusi pärsivad 37 tõket. Napilt teiseks jäi Venemaa, kus praegu on 34 tõket, järgnesid India (25), Indoneesia (25) ja Ameerika Ühendriigid (23).

⁶ Alžeeria, Ameerika Ühendriigid, Araabia Ühendemiraadid, Argentina, Armeenia, Austraalia, Bangladesh, Boliivia, Bosnia ja Hertsegoviina, Brasiilia, Colombia, Dominikaani Vabariik, Ecuador, Egiptus, Filipiinid, Hiina, Hongkong, Iisrael, India, Indoneesia, Iraak, Iraan, Island, Jaapan, Jordaania, Kamerun, Kanada, Kasahstan, Liibanon, Lõuna-Aafrika, Lõuna-Korea, Malaisia, Maroko, Mehhiko, Moldova, Mosambiik, Nigeeria, Norra, Omaan, Pakistan, Panama, Paraguay, Peruu, Saudi Araabia, Singapur, Šveits, Tai, Taiwan, Tšiili, Tuneesia, Türgi, Uganda, Ukraina, Uruguay, Uus-Meremaa, Valgevene, Venemaa Föderatsioon, Venezuela ja Vietnam.

⁷ Võrreldes eelmise aasta näitajaga (396 aktiivset tõket) on 2018. aasta tökete arv 406 (45 uut ja 35 kaotatud tõket). Vahe tuleneb asjaolust, et alates 2018. aastast on komisjon registreerinud aktiivsed tökked üksikasjalikumalt. Nagu on prognoositud juba eelmise aasta aruande joonealuses märkuses 9, on tulemuseks tökete koguarvu suurenemine, kuid suundumusi see ei mõjuta. Tökke kõikide aspektide eraldi registreerimine võimaldab jälgida igat tõket tõhusamalt ning annab võimaluse lähtuda tökete kaotamise strateegiate kavandamisel rohkem vajadustest.

Kolmandate riikide hulka, kus on kümme või enam tõket, kuuluvad ka Türgi (20), Brasiilia (18), Lõuna-Korea (17), Austraalia (15), Tai (12), Mehhiko (11) ja Alžeeria (10). Joonisel 1 on kajastatud tõkete jaotumist maailmas üksikasjalikumalt.

Joonis 1⁸. Turulepääsu andmebaasis registreeritud kaubandus- ja investeerimistõkete geograafiline jaotus

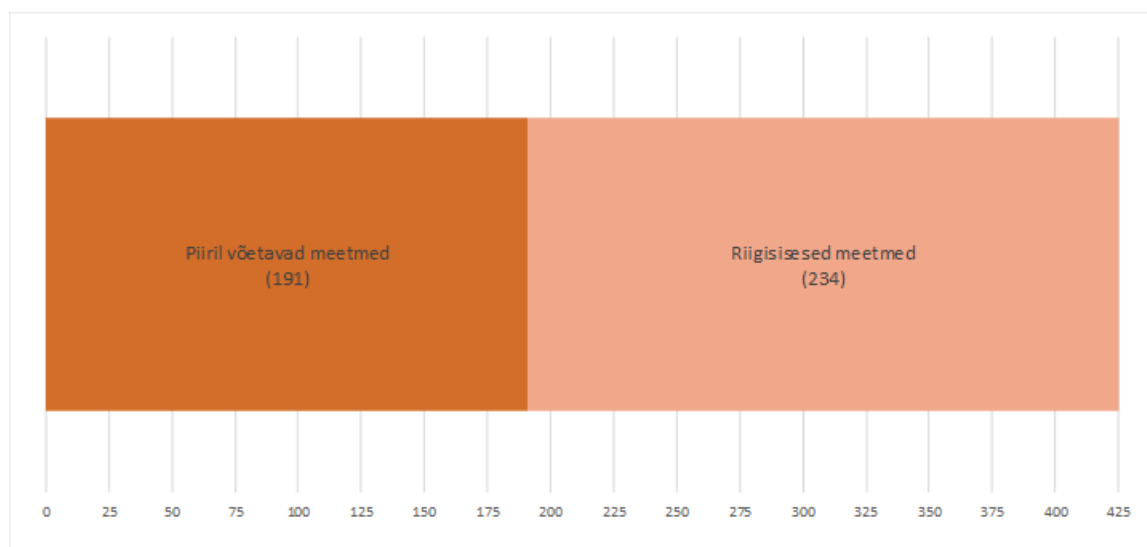
⁸ Koostatud mapchart.net © abil.

2. Tõkete jaotus meetme liikide kaupa

Jooniselt 2 on näha, et riigisiseste meetmete arv (234) on suurem kui tavapäraste piiril võetavate meetmete arv (191), mis on kooskõlas arenguga, mida täheldati juba mullu.

Riigisiseste meetmete hulka kuuluvad teenuste, investeeringute, riigihangete ja intellektuaalomandi õigustega seotud piirangud ning põhjendamatud tehnilised kaubandustõkked. Enamik neist meetmetest on registreeritud Hiinas (25), Venemaal (18) ja Brasiilias (15).

Piiril võetavad meetmed on piirangud – tavaliselt tariifide suurendamine, koguselised piirangud, teatavad sanitaar- ja fütosanitaarmeetmed, impordilitsentsid või otsesed kaubanduskeelud –, mis otseselt mõjutavad importi ja eksporti. Kõige rohkem registreeriti selliseid meetmeid Venemaal (16), järgnesid Indoneesia (13) ja Ameerika Ühendriigid (13).

Joonis 2. Turulepääsu andmebaasis registreeritud kaubandus- ja investeerimistõkete jaotus liikide kaupa (meetmete arv)

B. 2018. AASTAL TEATATUD UUED KAUBANDUS- JA INVESTEERIMISTÕKKED

2018. aastal registreeriti kokku 45 uut tõket 23 kolmandas riigis,⁹ mida on 2017. aastal teatatud 67 uue tõkkega võrreldes umbes kolmandiku võrra vähem. Samas on 2018. aastal teatatud tõkete hinnanguline majanduslik mõju tunduvalt suurem kui aasta varem teatatud tõkete oma,

⁹ Alžeeria, Ameerika Ühendriigid, Araabia Ühendemiraadid, Austraalia, Brasiilia, Egiptus, Filipiinid, Hiina, India, Indoneesia, Iraak, Iraan, Jaapan, Lõuna-Aafrika, Pakistan, Peruu, Saudi Araabia, Tai, Tuneesia, Türgi, Ukraina, Venemaa Föderatsioon ja Vietnam.

nagu on üksikasjalikumalt kirjeldatud allpool. ELi eksportijad on puutunud kokku üha keerulisemate ja süsteemsemate tõkete olulistel turgudel, mis kinnitab kahes eelmises aruandes välja toodud proteksionismi suurenemise suundumust.

2018. aasta uued tõkked mõjutasid EL 28 eksporti kuni 51,4 miljardi euro väärtuses – see näitaja on võrreldes 2017. aastaga (23,1 miljardit eurot) enam kui kahekordistunud. Kuna see näitaja ei kajasta teenustele seatud tõkkeid ega tõkkeid, millega hõlmatud tooteid ei ole lihtne kindlaks teha, on kaubavooge, mida tõkked võisid mõjutada, tõenäoliselt mõnevõrra alahinnatud¹⁰.

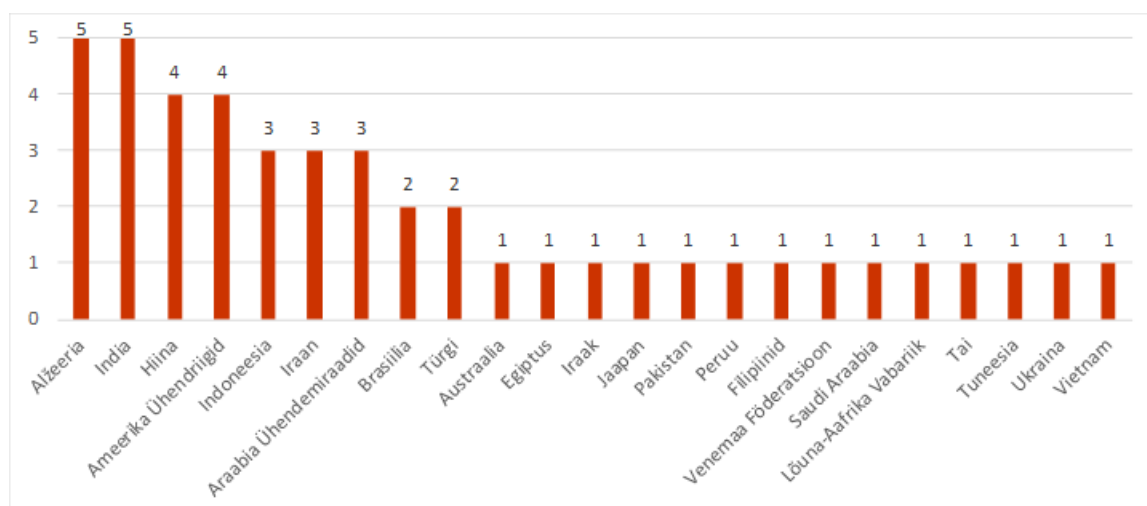
1. 2018. aastal teatatud uute tõkete jaotus kolmandate riikide kaupa

I tabelis ja joonisel 3 on antud ülevaade 2018. aastal teatatud uute tõkete geograafilisest jaotusest. Sellest on näha, et kõige rohkem teatati uutest tõketest kaubandus- ja investeerimissuhetes Alžeeria ja Indiaga – mõlema puhul registreeriti viis uut tõket. Neile järgnevad tihedalt Hiina ja Ameerika Ühendriigid, kuivõrd mõlemas registreeriti neli uut tõket. Kolmest tõkkest on teatatud Indoneesias, Iraanis ja Araabia Ühendemiraatides. Brasiilias ja Türgis kehtestati kaks uut tõket, ülejäänud 14 tõket registreeriti muudes kolmandates riikides. Piirkondlikke suundumusi vaadeldes võib täheldada, et lõviosa 2018. aasta uutest tõketest kehtestati Aasias (17), Vahemere lõunapiirkonnas ja Lähis-Idas (17).

Kui võrrelda neid näitajaid 2017. aasta tulemustega, siis asjaolu, et endiselt on esindatud Hiina (mullu kümme uut tõket) ja India (mullu kolm uut tõket), osutab negatiivsele suundumusele. Samuti väärib märkimist, et Alžeeriat nimetati seoses Vahemere lõunapiirkonnas tekkiva negatiivse mõju ülekandumise efektiga ka eelmise aasta aruandes; 2018. aasta viis uut tõket tunduvad seda suundumust kinnitavat.

¹⁰ Kvantifitseerides kaubandust, mida tõkked võivad mõjutada (võttes aluseks asjaomaste harmoneeritud süsteemi tariifikoodidega seotud kahepoolsed näitajad ELi ekspordi kohta, mis leiab aset tõketest hoolimata), on eriti keeruline analüüsida mittetariifseid tõkkeid ja nende mõju. Selle peamine põhjus on asjaolu, et mittetariifsetele tõketele on omased eri tasemel piirangud. Kui jätta kõrvale otsesed keelud, ei kaota kaubandust piiravad meetmed kaubandust täielikult, vaid pigem vähendavad seda. Lisaks võivad samu tooteid või teenuseid puudutavad piirangud kattuda. Seetõttu ei pruugi lisatõkete ilmingimata kaasneda lisamõju ja ühe tõkke kõrvaldamine ei tähenda turulepääsu automaatset paranemist.

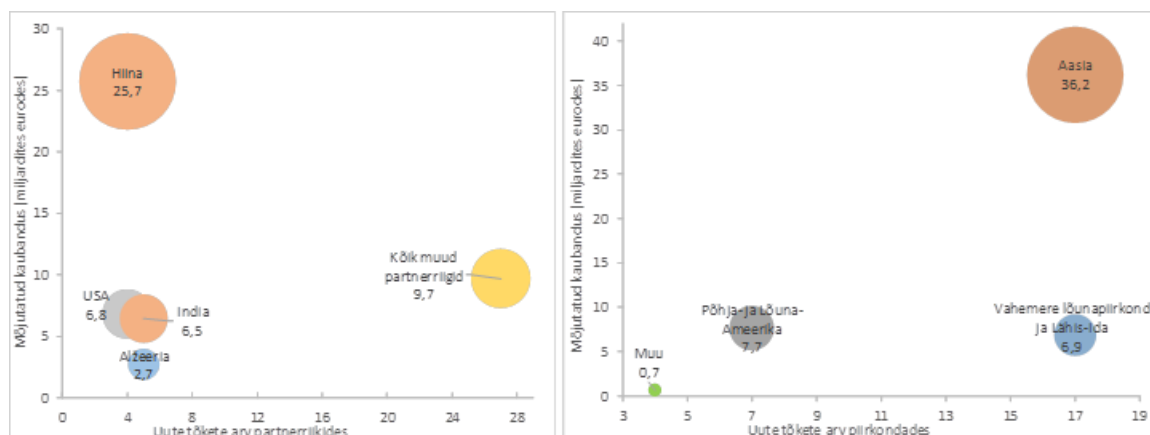
I tabel. 2018. aastal teatatud uute tõkete geograafiline jaotus

Joonis 3. 2018. aastal teatatud uute tõkete geograafiline jaotus piirkondade kaupa

Nagu on märgitud eespool, pööratakse käesolevas aruandes suuremat tähelepanu uute tõkete majanduslikule kaalule. Joonisel 4 on esitatud hinnang mõjutatud kaubavoogude kohta võrdluses 2018. aastal konkreetsete partnerite ja piirkondade puhul registreeritud tõketega. Sellest on näha, et Hiinas registreeritud uutel tõketel (4) on kaubavoogudele märksa suurem mõju (25,7 miljardit eurot) kui muudes kolmandates riikides registreeritud tõketel. Väärib märkimist, et see tähelepanuväärne näitaja kaubanduse kohta, mida tõkked võivad mõjutada, on tingitud eelkõige ühest uuest tõkkest IKT-sektoris, mis võib avaldada ELi ettevõtjate Hiina suunatud ekspordile suurt majanduslikku mõju (tõket on üksikasjalikumalt kirjeldatud II osas).

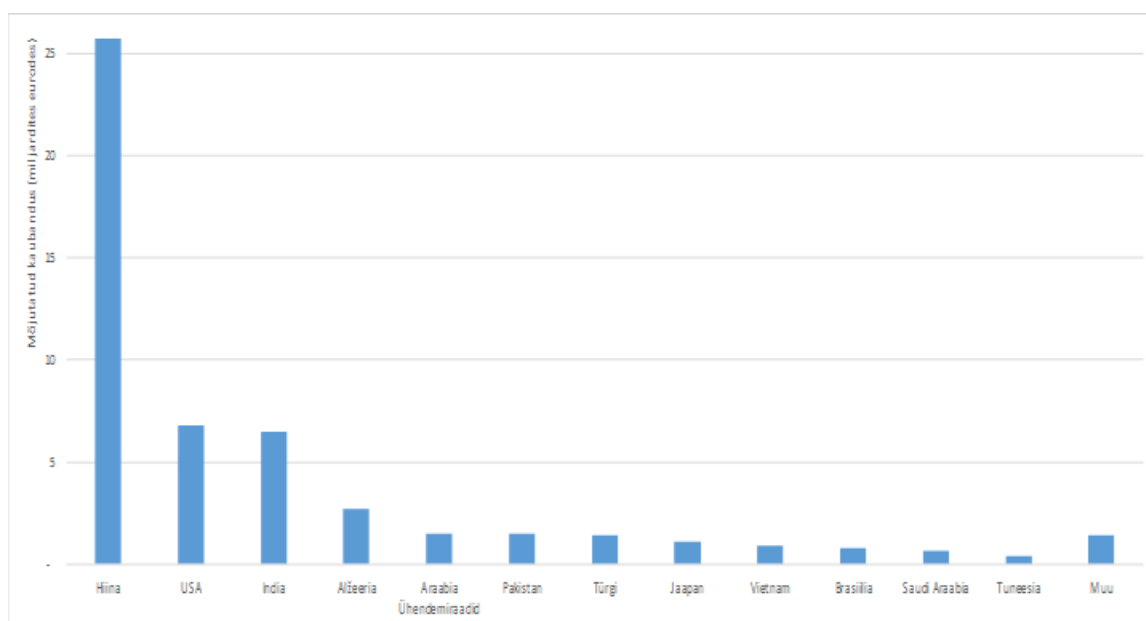
Jooniselt 4 on näha ka see, et Hiina, Ameerika Ühendriigid, India ja Alžeeria on pingerea tipus – ehkki erinevas järjestuses – nii 2018. aastal registreeritud uute tõkete arvu kui ka neist mõjutatud EL 28 kaubavoogude mahu arvestuses. Nende nelja partneriga on seotud 81 % (41,8 miljardit eurot) kogu 2018. aastal mõjutatud EL 28 kaubandusest ja 40 % teatatud uutest tõketest (18).

Joonis 4. Teatatud uute tõkete arv ja mõjutatud EL 28 kaubandus (miljardites eurodes) valitud partnerriikides ja piirkondades

II tabelis on antud ülevaade mõjutatud kaubavoogudest kõigi 23 partnerriigi puhul, kes kehtestasid 2018. aastal uusi kaubandustõkkeid. Hinnang turulepääsu takistavate uute tõkete majandusliku mõju kohta ei pruugi siiski alati täielikult kajastada tõkete tegelikku mõju. Nii võib see olla teenustega seotud tõkete või horisontaalsete tõkete puhul, mida on keeruline kvantifitseerida, või juhul, kui on kehtestatud samu tooteid käsitlevad kattuvad piirangud.

II tabel. EL 28 kaubavood, mida mõjutasid 2018. aastal teatatud uued tõkked, partnerriikide kaupa (miljardites eurodes)

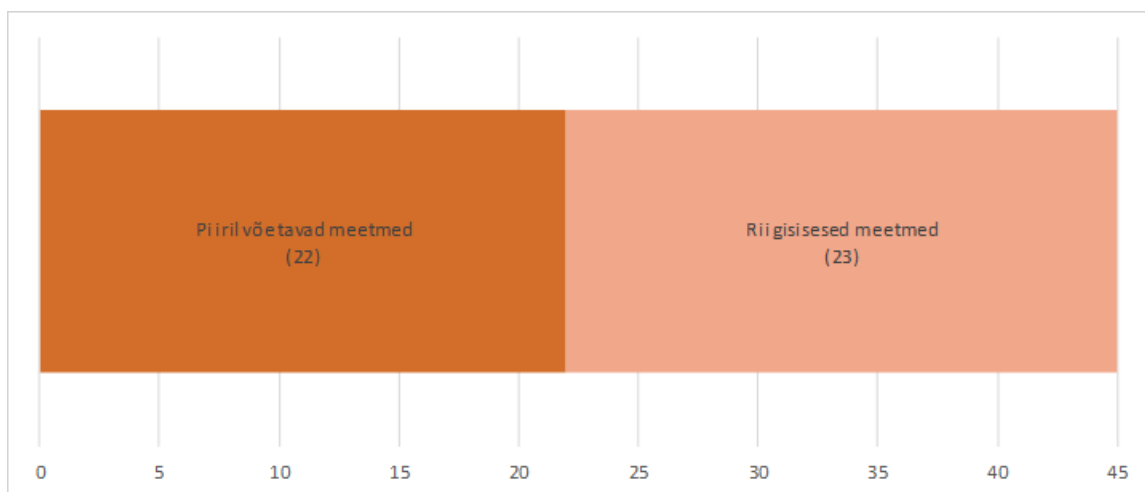

2. 2018. aastal teatatud uute tõkete jaotus meetme liikide kaupa

Uute tõkete jaotusest meetme liikide kaupa on näha, et uute riigisiseste meetmete ja piiril võetud meetmete arv on sarnane (vastavalt 23 ja 22), mis osutab sellele, et kolmandad riigid kasutavad jätkuvalt mõlemat liiki piiranguid.

Enamik riigisiseseid meetmeid on märgistamisnõuded, maksumeedmed ja uued regulatiivsed nõuded, mille on kehtestanud mitu kolmandat riiki. Valdav osa piiril võetavatest meetmetest on

sanitaar- ja fütosanitaarpiirangud¹¹ ning meetmed, mis on seotud suuremate tollimaksudega ning tariifide ja kvootidega. Sel aastal teatati kahest uuest tõkkest ka teenuste valdkonnas.

Joonis 5. 2018. aastal teatatud uute kaubandus- ja investeerimistõkete jaotus liikide kaupa (meetmete arv)

3. 2018. aastal teatatud uute tõkete jaotus sektorite kaupa

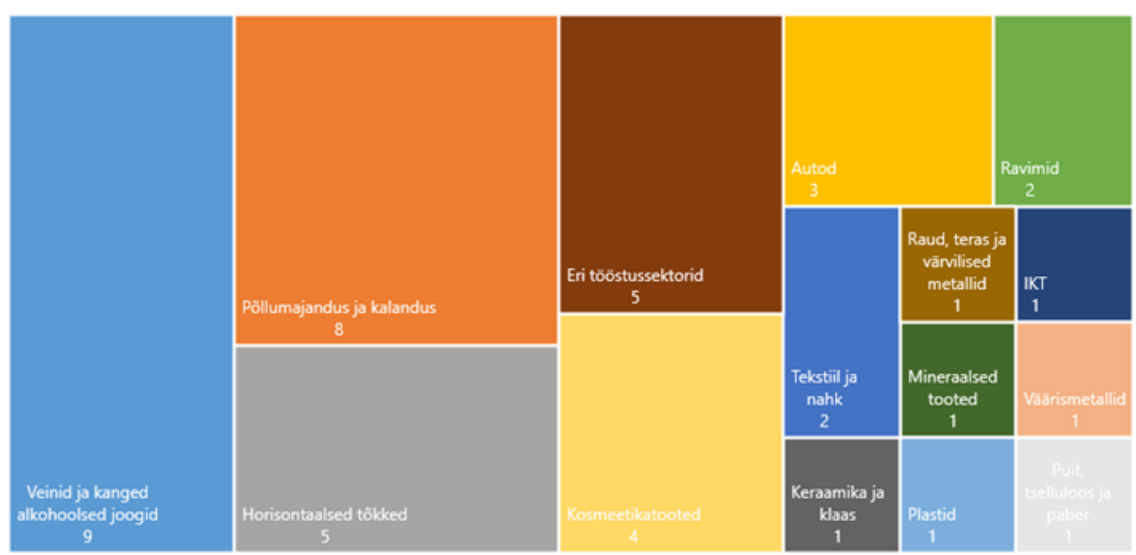
2018. aastal teatatud uued tõkked mõjutasid ELi kaubandust 13 konkreetset majandussektoris, ent samuti mitut valdkonda mõjutavate horisontaalsete või valdkonnaüleste tõketena.

Kõige rohkem teatati uutest tõketest *veini- ja kangete alkoholsete jookide sektoris* (9) ning *põllumajandus- ja kalandussektoris* (8). Registreeriti ka kümme tõket, mis olid kas tervikuna *horisontaalsed* (5)¹² või *eri sektoreid mõjutavad valdkonnaülesed piirangud* (5).

Kosmeetikasektoris tekkis neli ja *autosektoris* kolm uut tõket, samal ajal kui nii *ravimisektoris* kui ka *tekstiili- ja nahasektoris* tekkis 2018. aastal kaks uut tõket. Mitut muud sektorit – *IKT; keraamika ja klaas; raud, teras ja värvilised metallid; mineraalsed tooted; paber, puit ja tselluloos; plastid ja väärismetallid* – mõjutas üks uus äsjakehtestatud kaubandustõke.

¹¹ Sanitaar- ja fütosanitaarvaldkonnas on kolmandad riigid püstitanud uued tõkked, keelates eksportimise teatud ELi liikmesriikide kogu territooriumilt, selle asemel et kehtestada piirangud vaid loomataudist mõjutatud piirkondadele. Seega on ei ole tunnustatud ELi piirkondadeks jaotamise poliitikat. EL on teinud tööd nende tõkete kaotamiseks ja jätkab tegelemist sarnaste tõketega, mis on kehtestatud enne 2018. aastat.

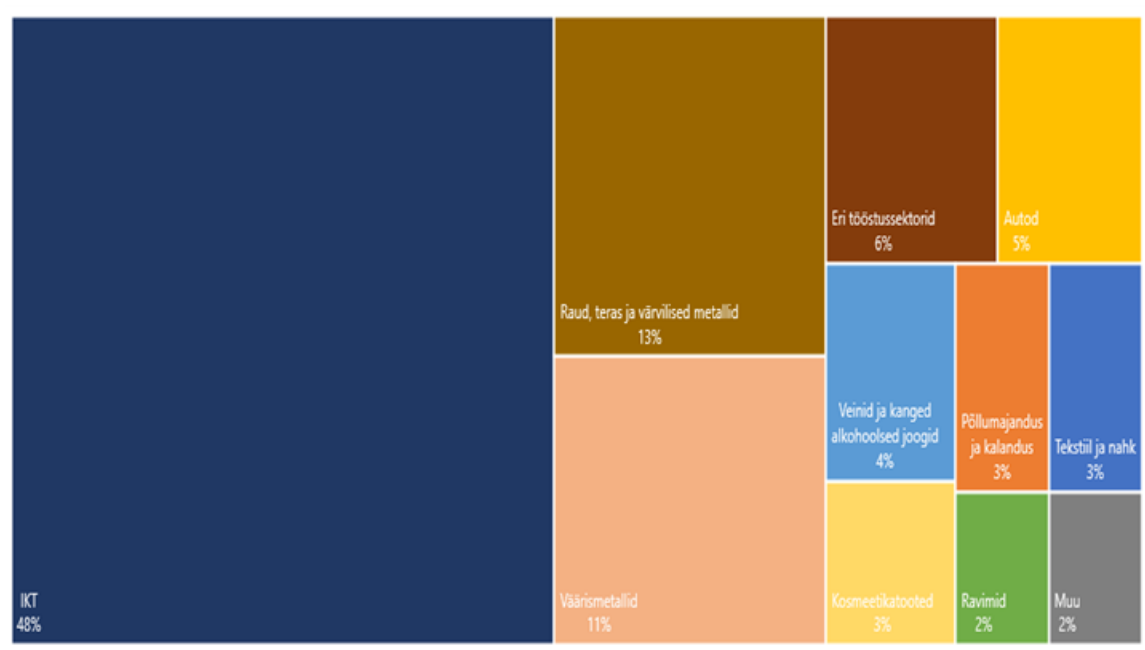
¹² Sh kaks teenustekaubandusega seotud horisontaalset tõket.

Joonis 6. 2018. aastal teatatud kaubandus- ja investeerimistõkete jaotus sektorite kaupa (tõkete arv)

Ehkki kindlakstehtud meetmete arv on oluline näitaja, saab iga tõkke tegeliku kaalu kohta rohkem teavet mõjutatud kaubanduse analüüsist. Nagu on näidatud joonisel 7, oli umbes 97 % mõjutatud kaubandusest seotud tööstussektoritega, kusjuures 72 % kogu EL 28 ekspordist, mida teatatud uued tõkked mõjutasid, oli seotud vaid kolme sektoriga (*IKT; raud, teras ja värvilised metallid ning väärismetallid*)¹³.

¹³ „Muu“ hõlmab järgmisi majandussektoreid: keraamika ja klaas; mineraalsed tooted; plastid ning puit, tselluloos ja paber.

Joonis 7. EL 28 kaubavood, mida mõjutasid 2018. aastal teatatud tökked, sektorite kaupa (% mõjutatud kaubavoogudest)

II. PEAMISED 2018. AASTAL TEATATUD UUED KAUBANDUS- JA INVESTEERIMISTÖKKED

Selles osas analüüsitakse uusi tõkkeid, millest teatati kaubanduspartnerite puhul, kellega seoses registreeriti 2018. aastal neli või enam tõket ja kuhu oli suunatud lõviosa (81 %) ELi kaubavoogudest, mida kaubandustõkked võisid mõjutada, nimelt tõkkeid Hiinas, Ameerika Ühendriikides, Indias ja Alžeerias.

A. UUTE TÕKETE KVALITATIIVNE ANALÜÜS

1. Hiina

EL ja Hiina kaubandussuhe on üks keerulisemaid. Kuigi Hiina on jätkuvalt ELi ettevõtjatele oluline turg, on meie kahepoolseid kaubandussuhteid aastaid märkimisväärselt mõjutanud arvukad kaubandusmoonutused ja turulepääsu takistavad tõkked, tuues kaasa mitmesugused süsteemsed probleemid, nagu ulatuslik subsideerimine, tehnosiirdega seotud kohustused ning liigne tootmisvõimsus traditsioonilistes sektorites, nagu terase- ja alumiiniumitööstus, ent üha enam ka kõrgtehnoloogilistes valdkondades (algatus „Made in China 2025“), või põhjendamatud küberturvalisuse ja krüpteerimise alased eeskirjad.

Selles kontekstis võttis Hiina 2018. aastal kasutusele neli uut tõket, kinnitades sellega suundumust, mida oli täheldatud aasta varem, mil teatati kümnest uuest tõkkest. Selle arengu tulemusel on Hiina oma 37 tõkkega nüüd kõige enam kaubandust piirav ELi partner. Need neli uut tõket võivad mõjutada ELi eksporti kokku kuni 25,7 miljardi euro väärtuses.

Nagu rõhutati juba eelmise aasta aruandes, on Hiina kehtestanud kõrgtehnoloogilistes tootmisharudes mitmesugused kaubandust piiravad meetmed, millele lisanduvad üldised tööstuspoliitikaga seotud kaalutlused ja erinevad algatusest „Made in China 2025“ tulenevad kaubandusmoonutused. 2018. aastal jätkas Hiina IKT valdkonnas kehtestatud kümnete rakendusmeetmete täiendamist, et viia ellu 1. juunil 2017 jõustunud küberturvalisuse seadus. Selle raames avaldas avaliku julgeoleku ministeerium 2018. aasta juunis avaliku konsultatsiooni jaoks **salastatud küberturvalisuse kaitset käsitleva määruse eelnõu, mida tuntakse ka mitmetasandilise küberkaitse kavana**, millega võidakse asendada 2007. aasta algne mitmetasandiline kaitsekava. Määruse eesmärk on salastada kõik teabesüsteemid lähtuvalt nende turvalisuse tasemest. Sõltuvalt tajutavast tundlikkuse tasemest võidakse välismaised ettevõtjad teatavatest turusegmentidest välja jätta. Kokkuvõttes on probleem selles, et eelnõuga on jäetud märkimisväärne tõlgendamisruum, kuna põhimõisteid ei ole määratletud. Peale selle võib ettevõtjate tõendamiskohustus suureneda isegi väiksema riskiga rakenduste puhul, rohkem rakendusi võib põhjendamatult liigituda suure riskiga kategooriatesse ning krüptograafia rakenduste suhtes võidakse hakata kohaldama tarbetuid kontrolli- ja sertifitseerimisnõudeid. Meetmed valmistavad muret ka intellektuaalomandi vaatenurgast. Lõpetuseks on seoses kõnealuse küberkaitse kavaga muutunud veelgi pakilisemaks pikaajaline probleem, mis seisneb juurdepääsu puudumises asjakohastele Hiina standardiorganisatsioonidele (TC 260, tööühm nr 3, küberturvalisuse standardimise tehniline

komitee), võttes arvesse seost nende organisatsioonide välja töötatavate standarditega. See üks tõke mõjutaks märkimisväärselt ELi eksporti – IKT- ja elektroonikasektoris mõjutaks see kaubavooge hinnanguliselt 24,9 miljardi euro väärtuses, kusjuures meetmel võib olla arvestatav mõju ka Hiinas tehtavatele ELi investeringutele ja samuti ulatuks meede väljapoole IKT-sektorit mitmesugustesse teistesse kõrgtehnoloogilistesse tootmisharudesse.

Peale selle puutusid turustajad, kes turustasid tootlustusteenuste turul **kulinaarias kasutatavaid gaasiga täietud vahusteid ja nende täiteballoone**, kokku raskustega, mille põhjuseks oli Hiina kehtivast õigusraamistikust tulenev ebaselge nõue omada litsentsi nn ohtlike kaupade ladustamiseks ja turustamiseks. See mõjutab eksporti kuni 383 miljoni euro väärtuses.

Kolmandaks oli **toidualastes eeskirjades kehtestatud standarditega** ette nähtud piiravad pärmiga seotud näitajad, mis ei võimaldanud ELil eksportida teatud juustuliike ja põhjustas viivitusi steriliseeritud piima ekspordiga seotud loamenetluses. See võib mõjutada eksporti kuni 469 miljoni euro väärtuses.

Lõpetuseks muutis Hiina 2017. aasta detsembris ja 2018. aasta mais avaldatud meetmetega oma **soolamonopoli eeskirju**. Selle tulemusel on Hiina toll peatanud kogu soolaimpordi ja eeskirjadega on ette nähtud, et soola jaemüügiga Hiinas võivad tegeleda üksnes määratud soola hulгимүүjad. Ei ole selge, kas selleks saab määrata ka välismaa ettevõtja.

Kuigi EL on kasutanud Hiinaga kauplemisel esinevate probleemide lahendamiseks kõiki võimalusi – sh kahepoolseid dialooge (majandus- ja kaubandustöörühm, IKT-dialoog, küberküsimuste rakkerühm, kaubandus- ja investeerimispoliitika alane dialoog, kõrgetasemeline majandusdialoog, tippkohtumine) ja mitmepoolseid foorumeid (erinevad WTO komiteed) – eeldab hiljutine areng hästi koordineeritud lisajõupingutusi, et paremini lahendada Hiinaga seotud turulepääsuprobleemid.

Olukordades, kus dialoog ei ole toonud rahuldavat tulemust, on komisjon kõhklemata võtnud otsustavaid meetmeid, et jõustada rahvusvahelisi kaubanduseeskirju. 1. juunil 2018 algatas EL WTOs kohtumenetluse seoses tehnosiiret käsitlevate Hiina meetmetega (DS 549), mis kahjustavad Euroopa ettevõtjate intellektuaalomandi õigusi. Samal ajal on selgeks saanud, et teatud kaubandusmoonutused võivad ohtu seada üleilmse kaubandussüsteemi terviklikkuse. Ehkki EL kasutab ka tulevikus täielikult oma kõikvõimalikke vahendeid, et kaotada kehtivaid rahvusvahelisi eeskirju arvesse võttes kaubandust moonutavad tavad, on selgunud vajadus ajakohastada WTO eeskirju, et leida tõelised, püsivad abinõud. Sellega seoses loodi 2018. aastal toimunud ELi-Hiina tippkohtumisel WTO reformiga tegelev kahepoolne töörühm.

Samuti peetakse läbirääkimisi laiaulatusliku investeerimislepingu üle, et muuta Hiina investeerimisturule pääsemise tingimused ELi ettevõtjate jaoks lihtsamaks. Pärast 2018. aasta tippkohtumist vahetasid mõlemad pooled turulepääsuga seotud pakkumisi.

2. Ameerika Ühendriigid

ELi ja Ameerika Ühendriikide majandussuhe on maailma kaalukaim. Olukorras, kus Atlandi-ülene majandus toetab 15 miljonit ELi ja USA töökohta, on ELi ja USA koostöö oluliste kaubavoogude stabiilsuse ja mitmepoolse kaubandussüsteemi jaoks ülitähtis.

2018. aastal suurenesid ELi ja USA vahelised kaubanduspinged, kuna USA kehtestas neli uut kaubandustõket, millega tõkete koguarv kasvas 23ni. Ehkki üks neist probleemidest 2018. aastal juba edukalt lahendati, mõjutavad allesjäänud kolm tõket ELi eksporti koguväärtuses kuni 6,8 miljardit eurot¹⁴.

ELi ja USA vahelised kaubanduspinged kasvasid märgataval pärast seda, kui 1. juunil 2018 kehtestati väidetavalt riigi julgeoleku kaalutlustel täiendavad nn **paragrahvi 232 tollimaksud** ELi teraseimpordile (25 %) ja alumiiniumiimpordile (10 %). EL reageeris nendele meetmetele viivitamata ja proportsionaalselt, nõudes WTO vaidluste lahendamist reguleerivate eeskirjade ja protseduuride käsitusleppel alusel konsultatsioone, kohaldades tasakaalustamiseks teatavatele USAst imporditavatele kaupadele lisatollimaksu, mis mõjutas USA eksporti 2,8 miljardi euro väärtuses, ning kehtestades kaitsemeetmed, et ära hoida võimalik kaubavahetuse ümbersuunamine ja kaitsta Euroopa ettevõtjaid USA meetmete kaudse kahjuliku mõju eest.

Peale selle valmistab ELile tõsist muret 2018. aasta mais algatatud uurimine, mille raames vaadeldakse USA auto- ja autoosade impordi riigi julgeolekuga seotud mõõdet, kuna igasugune kahjulik meede võib mõjutada märkimisväärselt Atlandi-ülest kahe-suunalist kaubandust¹⁵.

Selle taustal toimus 25. juulil 2018 president Junckeri ja president Trumpi kohtumine. Nende arutelud olid edukad ja neis jõuti kokkuleppele alustada kaubandussuhetes uut etappi, et hõlbustada kaubandust ja vähendada kaubanduspingeid. Presidentide 25. juuli 2018. aasta ühisavalduses on kindlaks määratud hulk töösuundi, et see eesmärk saavutada. Peale selle leppisid EL ja USA kokku hoiduda ühise tegevuskava kallal töötades mis tahes meetmetest, mis läheksid vastuollu sõlmitud kokkuleppe meelsusega.

Muude hiljuti kehtestatud USA kaubandustõkete hulka, mis jäävad väljapoole kõnealust ühisavaldust, kuuluvad esiteks **USA 2017. aasta maksukärbete ja töökohtade seaduse** kaks erisätet – maksubaasi kahanemise ja kuritarvitamise vältimise maks, millel on mõned diskrimineerivad aspektid, ning vähendatud maksumäära kohaldamine immateriaalse vara eksportimisel saadava tulu suhtes, mis võib kujutada endast keelatud subsidiumi. EL tunneb muret selle pärast, et neil kahel sättel võib olla kahjulik mõju Euroopa ettevõtjatele (eelkõige pankadele ja kindlustusandjatele), ning ta on väljendanud seda muret poliitilisel ja tehnilisel tasandil USA partnerasutustele.

Teiseks on teatavad lahknevused tolliklassifikatsioonis – asjaolu, et USA tolliasutused ei järgi **kihilise parketi** puhul Tollikoostöö Nõukoguklassifikatsiooni – viinud selleni, et 0 % asemel on kehtestatud imporditollimaksu suuruseks 5 % või isegi 8 %, kui kihilist parketti käsitatakse kihtpuiduna.

¹⁴ Kooskõlas käesolevas aruandes kohaldatava metoodikaga arvutati see summa asjaomaste toodete 2018. aasta kaubavoogude põhjal.

¹⁵ Kui USA peaks võtma meetmeid, võib see olla väga oluline lisatõke.

Tõke, mis kehtestati 2018. aastal kooskõlas **formaldehüüdi seadusega**, milles on sätestatud formaldehüüdi heitestandardid riigis valmistatavate ja imporditavate komposiitpuidust toodete jaoks, kaotati. Probleemi põhjuseks oli algselt välja kuulutatust varasem nõuetele vastamise tähtaeg (2018. aasta juuni 2018. aasta detsembri asemel). Sellega seoses oli mõni ELi ettevõtja mures lühikese tähtaja pärast, eriti saadetiste puhul, mis olid juba USA poole teel. Pärast ELi diplomaatilisi väljaastumisi USA administratsiooni vastu (sh kiri USA keskkonnakaitse ametile) ja konsultatsioone ELi sidusrühmadega leidis kinnitust, et probleem on lahendatud, kuivõrd USA toll ei olnud jätnud ootele ühtki saadetist.

Pikaajaline probleem, mis seisneb tarbetus viivitamises lõpliku otsusega, mis võimaldaks kaheksal ELi liikmesriigil (Belgia, Madalmaad, Prantsusmaa, Itaalia, Hispaania, Saksamaa, Portugal ja Poola) eksportida USAsse **õunu ja pirne**, ei ole veel lahendust leidnud ja väärib eritähelepanu. Taotlus on ootel alates 2008. aastast ja kaubandust lubava lõpliku otsuse avaldamine on põhjendamatult edasi lükkunud, ehkki sanitaarne/füto-sanitaarne alus selleks puudub.

3. India

2018. aastale oli iseloomulik jätkuv proteksionism Indias koos ELi importi takistavate tõkete püsimise ja mõningase laienemisega. Nende tõkete hulka kuulusid olulistes sektorites kaupadele kehtestatud tõkestavad imporditollimaksud, sanitaar- ja füto-sanitaarpiirangud põllumajandustoodete impordil ning üha suurem arv eri kujul tehnilisi kaubandustõkkeid, sealhulgas kõrvalekalded kokkulepitud rahvusvahelistest standarditest. Peale selle valmistavad ELi ettevõtjatele raskusi kohaliku sisendi nõuded riigihangete puhul ja välisinvesteeringute kaitseraamistiku puudumine.

Selles kontekstis registreeriti 2018. aastal viis uut tõket, millega tõkete arv Indias kasvas 25ni. Ehkki üks neist tõketest 2018. aastal juba osaliselt kaotati, mõjutavad allesjäänud neli tõket ELi eksporti kuni 6,5 miljardi euro väärtuses.

Üks uutest tõketest on seotud **kosmeetikatoodete registreerimise protsessiga**, milles kohaldatakse impordi suhtes diskrimineerivaid registreerimisnõudeid ja kaldutakse kõrvale rahvusvahelisel tasandil kokku lepitud standarditest. Teine tõke on seotud **lihvitud teemantide imporditollimaksu** järjekordse **suurendamisega**, mis on neljas tollimaksu tõus kuue aasta jooksul. Need uued tõkked, mida tuleb India ametiasutustega alles põhjalikult arutada, mõjutavad märkimisväärselt ELi eksporti kuni 6,1 miljardi euro väärtuses ja neist võib saada Indiaga kauplemisel tõsine takistus.

Autosektoris on India lisaks pikaajalistele kõrgetele tollimaksudele ja maksudele kehtestanud aastate jooksul üle 1 000 uue riigipõhise **standardi**, millest üha suurem arv ei vasta rahvusvahelisel tasandil kokku lepitud standarditele. Need meetmed üheskoos ei lase Euroopa tootjatel konkureerida kohalike tootjatega võrdsetel alustel, mõjutades praegu kaubavooge kuni 144 miljoni euro väärtuses. See summa on sektoris, kus ELi eksport on tavaliselt suur, võrdlemisi väike, mis osutab sellele, et ELi ettevõtjate turulepääs on selles olulises sektoris praegu piiratud.

2018. aasta aprillis avaldas India toiduohutuse ja -standardite amet uue toiduohutust ja -standardeid käsitleva määruse, mis sisaldab uusi **destilleeritud alkoholsete jookide, veini ja õlle standardeid**. Hoolimata mõnest positiivsest elemendist on määrukses sätteid, mis kahjustaksid Indiasse suunatud ELi eksporti kuni 193 miljoni euro väärtuses. Need hõlmavad näiteks geograafiliste tähiste mittetunnustamist, rahvusvahelistest standarditest ja tavadest kõrvale kalduvaid tehnilisi kirjeldusi ning ülemääraseid märgistamisnõudeid.

Rõõmustav on see, et üks 2018. aastal teatatud uutest tõketest – **kohustuslik veterinaarsertifikaat nahktoodete importimisel** – on osaliselt juba kaotud, mistõttu käsitletakse seda käesoleva aruande osas, kus keskendutakse kaotatud tõketele.

Nende uute tõkete kõrval tuleks mainida ka negatiivset arengut, mis on aset leidnud seoses olemasoleva tõkkega – 2014. aastal alguse saanud negatiivne **IKT-toodete tollimaksude suurendamise** suundumus on Indias jätkunud. Viimati tõusid tollimaksud 2018. aasta oktoobris, mil pikendati toodete nimekirja ja tõsteti nende suhtes kohaldatavaid makse. Tõstetud määrad mõjutavad arvukate IKT-toodete, näiteks tugijaamade, mobiiltelefonide ning nende komponentide ja manuste importi umbes 800 miljoni euro väärtuses¹⁶. Komisjon algatas nende meetmetega seoses 2. aprillil 2019 WTO juhtumi¹⁷.

Nagu on rõhutatud ELi uues India strateegias,¹⁸ väärtustab EL oma strateegilist partnerlust Indiaga ning on igati teadlik kahepoolsete majandus- ja kaubandussuhete kasutamata potentsiaalset ja vastastikkusest kasulikkusest. Seepärast on EL täielikult pühendunud edasiviivale koostööle Indiaga, et saavutada parem ettevõtluskeskkond, tõhusam ja õiglane turulepääs ning investeringute kaitse. Sellega seoses on EL võtnud pidevalt meetmeid ning ta säilitab valvsuse ka tulevikus, et tegeleda nii uute kui ka pikaajaliste Indias esinevate tõketega. EL ja India peavad ELi-India kaubandusküsimuste allkomisjonis ja selle töörühmades, mis on keskendunud näiteks sanitaar- ja füto-sanitaarmedetetele või tehnilistele kaubandustõketele, korrapäraselt kahepoolset kaubandusdialoogi, mille eesmärk on kaotada kaubandustõkked. Paraku on see järkjärguline protsess, mis möödunud aastal tõi ELi murede lahendamisel vaid piiratud tulemusi. ELi eksportijate ees seisvad raskused ja edusammude puudumine lahenduste leidmisel tunduvad olevat seotud India valitsuse majandusliku prioriteediga teha Indiast tootmiskeskus, kasutades selleks algatust „Make in India“, mille eesmärk on meelitada ligi välisinvesteeringuid, kuid milles ei seata esmatähtsaks kaubanduse avatust.

4. Alžeeria

¹⁶ Kuna seda tõket ei ole käsitletud 2018. aasta uue tõkkena, ei sisaldu see summa tõketest mõjutatud kaubandusega seotud üldistes arvutustes.

¹⁷ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2001>.

¹⁸ Vt ühisteatis „ELi India strateegia alused“ (https://eeas.europa.eu/delegations/india/54057/joint-communication-elements-eu-strategy-india_en) ja nõukogu järeldused ELi India strateegia kohta (<https://www.consilium.europa.eu/media/37410/st14638-en18.pdf>).

Proteksionismi kasvu suundumus, mis tehti Vahemere piirkonna puhul kindlaks 2017. aasta kaubandus- ja investeerimistökete aruandes, 2018. aastal jätkus. Kaubandus- ja investeerimistökete arv suurenes piirkonnas (Alžeeria, Egiptus, Iisrael, Liibanon, Maroko ja Tuneesia) 36ni, kusjuures kõige rohkem oli tõkkeid Alžeerias (10), järgnesid Egiptus (8) ja Iisrael (6).

Lisaks mitmele pikaajalisele ELi eksporti takistavale tõkkele ja hoolimata ELi pidevatest püüdlustest pidada edasiviivat dialoogi, kehtestas Alžeeria 2018. aastal viis uut tõket, mis olid kõikidest ELi kaubanduspartneritest kõige enam seotud Indiaga. Kuigi üks nendest probleemidest 2018. aastal juba edukalt lahendati, on nende tõkete üldine mõju endiselt märkimisväärne – tõkked mõjutavad ELi eksporti kuni 2,7 miljardi euro väärtuses.

Esiteks kehtestas Alžeeria 7. jaanuaril 2018 vastu võetud eelarveseaduse ja seonduva rakendusmäärusega umbes 45 tootepere 851 tootele ulatusliku ajutise **impordikeelu** ja seejärel laiendas seda keeldu maikuus 877 tootele (meedet muudeti uuesti 2019. aastal). 2018. aasta eelarveseadusega **tõsteti** märkimisväärselt ka 129 tariifirea **tollimakse**. Need tariifiread hõlmavad Euroopa eksportijatele olulisi tooteid, nagu telefoniosad, modemid, kaablid ja elektriseadmed, ning maksud ulatuvad kuni 60 %ni.

Lisaks mõjutasid kaks uut 2018. aastal kehtestatud meedet tugevalt Euroopa laevandusettevõtjaid¹⁹. Esiteks seati alates 1. jaanuarist 2018 sisse **käibemaksukohustus**. Laevade pakutavatele teenustele, mis on seotud nende lastiga, kohaldatakse nüüd 19 % suurust käibemaksu. Kui Alžeeria laevandusettevõtjate suhtes kohaldatakse ELi liikmesriikides nullprotsendilist käibemaksumäära, siis Euroopa laevandusettevõtjad käibemaksu tagasi ei saa. Teiseks nimetati Alžeeria tolliamet alates 20. maist 2018 pädevaks asutuseks, kes määrab juhuslikkuse alusel kindlaks Alžiiri **kuivsadama, kuhu laev lossimiseks suunatakse**. See põhjustab Euroopa laevandusettevõtjatele tõsiseid tegevuslikke, õiguslikke ja rahalisi probleeme.

EL on käsitlenud mitmesuguseid olemasolevaid ja äsja kasutusele võetud kaubandust piiravaid meetmeid kõikvõimalikes Alžeeria ametiasutusi hõlmavates foorumites (nt assotsiatsiooninõukogus, assotsiatsioonikomitees, kaubandusküsimuste allkomitees ja muudes asjakohastes allkomiteedes). Samuti loodi 2018. aastal nende probleemide arutamiseks kõrgetasemeline töörühm, et leppida ELi ja Alžeeria assotsieerimislepingu raames ühiselt kokku lahenduses. Hoolimata neist jõupingutustest on Alžeeria jätkanud ühepoolset tegutsemist, kehtestades kaubandustõkkeid ja muutudes turulepääsu vaatenurgast üheks ELi kõige keerulisemaks kaubanduspartneriks. Komisjon kavatseb rakendada kogu oma jõu, et seda olukorda parandada.

Lõpetuseks – nagu on märgitud eespool – on üks 2018. aastal kehtestatud uutest tõketest kaotatud. Alžeeria ametiasutused nõudsid importijatelt päritoluriigi väljastatud ametlikku **vaba liikumise sertifikaati**. Ei täpsustatud, milline asutus oleks pidanud selle sertifikaadi välja andma, ja meedet ei rakendatud praktikas alati järjekindlalt, mis tekitas ettevõtjate seas

¹⁹ ELi laevandusettevõtjatele avalduva võimaliku majandusliku mõju suurust ei olnud võimalik mõõta.

õiguskindlusetust ja võis mõjutada kogu ELi liikmesriikidest pärit importi. 2018. aasta aprillis esitas komisjon vastloodud ELi-Alžeeria kaubanduskontaktide töörühma Alžiiris toimunud kohtumisel – tänu panusele, mille ELi sidusrühmad olid andnud turulepääsu partnerluse raames – Alžeeriale näidisvormi, mida võiksid kasutada kõik ELi liikmesriikide kaubanduskojad. 2018. aasta mais kinnitasid Alžeeria ametiasutused ametlikult, et esitatud vorm kiideti heaks, mis võimaldas kõikidel ELi eksportijatel nõuet täita. Kuigi see areng on rõõmustav, valmistab ELi ettevõtjate turulepääsu üldine olukord allesjäänud tõkete arvu ja mõju tõttu endiselt tõsiselt muret, nagu on selgitatud eespool.

III. PEAMISED 2018. AASTAL KAOTATUD KAUBANDUS- JA INVESTEERIMISTÖKKED

Selles osas analüüsitakse 35 tõket, mis 2018. aastal 25 kolmandas riigis täielikult või osaliselt kaotati, ning kirjeldatakse Euroopa Komisjoni strateegiat kaubandus- ja investeerimistõketega tegelemiseks.

A. ELI STRATEEGIA KAUBANDUS- JA INVESTEERIMISTÕKETEGA TEGELEMISEKS

Kaubandustõkete kaotamisest maailmas, kus proteksionism on tõusuteel, on saanud komisjoni töös oluline ülesanne. Sellega seoses on tugevdatud ELi turulepääsu strateegiat, tõhustatud ELi institutsioonide ja sidusrühmade seas kooskõlastamist, parandatud tõkete tähtsusjärjekorda seadmist ning täiustatud teavitamist ja teadlikkuse suurendamist. Nende pingutuste tulemusel käsitleti 2015. aastal 23 tõket, kõrvaldati 2016. aastal 20 tõket, tegeleti 2017. aastal edukalt rekordilise 45 tõkkega ja kaotati 2018. aastal 35 tõket. Praeguse komisjoni koosseisu ametiajal on kõrvaldatud kokku 123 tõket – tulemus, mis kajastab suurema tähelepanu pööramist rakendamisele ja jõustamisele tänapäeva tehinguterohkemas üleilmses kaubanduskeskkonnas. Peale selle toimivad mitmesugused turulepääsu strateegia kanalid varajase hoiatamise süsteemina, mis võimaldab tõkete tekkimist ära hoida.

ELi ettevõtjad saavad kasutada Euroopa Komisjonile kaubandus- ja investeerimistõketest teatamiseks eri kanaleid. Pärast kaubandustõkke kindlakstegemist rakendab komisjon tõkkega tegelemiseks oma kõikvõimalikke vahendeid.

1. vahend: diplomaatilised sammud. Palju on diplomaatilist tööd, mille raames Euroopa Komisjon, Euroopa välisteenistus, ELi liikmesriigid ja ettevõtjad teevad ELi delegatsioonide võrgustiku ning kolmandates riikides asuvate liikmesriikide saatkondade kaudu tihedat koostööd. See hõlmab mitmesugust tegevust tehnilistest kaubandusprojektidest, nagu dialoogid ja komiteed, diplomaatiliste väljaastumisteni, nagu komisjoni volinike kõrgetasemelised missioonid ning ministrite ja riigipeade astutavad sammud. Kooskõlastame alati oma tegevust samu seisukohti jagavate partneritega, juhul kui see muudab meie töö tulemusikumaks. Siinkohal väärib märkimist ka see, et komisjon on jätkanud edukalt Euroopa majandusdiplomaatia algatuse elluviimist – lõpule on jõutud esimese majandusdiplomaatia prioriteetide kindlaksmääramise tsükliga, mis hõlmas 107 riiki. Turulepääs on nimetatud peamiseks prioriteediks peaaegu kõikides neis riikides ning seega teevad kõik kohapealsed osalised – liikmesriigid, ettevõtjate ühendused ja ELi delegatsioonid – kooskõlastatud jõupingutusi, et teha selles valdkonnas edusamme ja aidata kaasa tõkete kaotamisele.

2. vahend: vaidluste lahendamine. WTO komiteede regulaarsele tööle lisandub komisjoni jõuline tegevus vaidluste lahendamisel. 2018. aastal algatas EL kaks uut WTO juhtumit: vaidluse seoses terast ja alumiiniumit käsitlevate USA meetmetega (DS 548) ning vaidluse seoses tehnosiiret käsitlevate Hiina meetmetega (DS 549). EL algatas ka täitmismenetluse seoses Venemaa meetmetega, mis käsitlesid sealiha importi (juhtumi DS 475 raames). Samuti on EL seisnud hea selle eest, et kolmandad riigid täidaksid nõuetekohaselt WTO otsuseid, näiteks et Venemaa järgiks neid tariifidega seotud vaidluses (DS 485) ja väikeste tarbesõidukitega seotud

dumpinguvastaseid meetmeid käsitlevas vaidluses (DS 479) ning Hiina peaks neist kinni kolmandas toorainetega seotud vaidluses (DS 509). Lisaks tegi WTO lõplikud otsused vaidluses, mille EL oli algatanud Brasiilia suhtes seoses ulatuslike impordi asendamise meetmetega, kinnitades ELi seisukohta, et nende meetmetega rikuti WTO eeskirju. EL jälgib jällegi valvsalt olukorda, et tagada nende otsuste nõuetekohane täitmine.

EL taotles esimest korda konsultatsioone seoses kahepoolses vabakaubanduslepingus võetud kestliku arengu alaste kohustustega, nimelt Korea Vabariigi puhul. Asjaolu, et hiljuti algatati assotsieerimislepingu alusel menetlus Ukraina suhtes (puiduekspordi keeld) – mis rangelt võttes on 2019. aasta areng –, osutab sellele, et vajaduse korral kasutab komisjon kõhklemata vabakaubanduslepingutes sätestatud kahepoolset vaidluste lahendamise mehhanismi.

Lõpetuseks võib komisjon kasutada eksportijate taotlusel lisavahendina ka kaubandustõkete määrusega ette nähtud menetlust, mida rakendati näiteks 2017. aastal Türgi puhul seoses paberitoodetega. See mehhanism annab sidusrühmadele võimaluse paluda komisjonil kaaluda vaidluste lahendamise mehhanismi kasutamist. Kaubandustõkete määruse kohase uurimise käigus võidakse jõuda asjaomase kolmanda riigiga läbirääkimisi pidades lahenduseni enne ametliku WTO juhtumi algatamist, mis aitab kaotada tõkked ettevõtjate ja tarbijate hüvanguks kiiremini.

3. vahend: ELi vabakaubanduslepingud. Turulepääsuga seotud töö käigus avastatud tõketega tegeletakse otseselt kaubandusläbirääkimistel – või kui on olemas vabakaubandusleping, asjakohastes rakendusemehhanismides –, kandmaks hoolt selle eest, et turulepääsu prioriteete käsitletakse tõhusalt. Praegune komisjon jätkas oma kaugeleulatuva tegevuskavaga, mille eesmärk on suurendada mitmesuguste tasakaalustatud kaubandus- ja investeerimislepingute arvu. See viis 15 riigiga²⁰ sõlmitud kaheksa lepingu rakendamiseni, mille tulemusel on ELil 40 kaubanduslepingut 72 partneriga üle kogu maailma. Meie intensiivse läbirääkimiste kava täitmine jätkub kiires tempos²¹. Peale selle vaadatakse läbi lepinguid, muu hulgas selleks, et kaotada uued tõkked, mida olemasolev raamistik ei hõlma²².

Komisjon suurendas ka oma rakendamis- ja jõustamisalaseid jõupingutusi, kandmaks hoolt selle eest, et ettevõtjad, sealhulgas VKEd, saaksid võetud kohustustest kasu. ELil on olemas vahendid, et kaotada kaubandustõkked, parandada intellektuaalomandi õiguste kaitset ja jõustamist, rakendada vaidluste lahendamise mehhanismi ja kehtestada ebaausa kaubanduse puhul kaubanduse kaitsemeetmed, ning ta kasutab neid tõhusalt. Samuti on EL parandanud nende

²⁰ Kõige viimased olid majanduspartnerlusleping Jaapaniga, mille mõlemad pooled ratifitseerisid 2018. aasta detsembris ja mis jõustus täielikult 1. veebruaril 2019, ning vabakaubandusleping ja investeringute kaitse leping Singapuri. Komisjon võttis vastu ja esitas nõukogule vabakaubanduslepingu ja investeringute kaitse lepingu Vietnamiga, mille allkirjastamiseks tehakse praegu ettevalmistusi.

²¹ Intensiivseid läbirääkimisi peeti Mercosuri riikidega, tehes olulisi edusamme, samuti alustas komisjon kaubandusläbirääkimisi Austraalia ja Uus-Meremaaga. Pooleli on ka läbirääkimised põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu sõlmimiseks Tuneesiaga.

²² Mehhikoga saavutati poliitilisel tasandil kokkulepe kaubanduslepingut ajakohastada ning käimas on läbirääkimised Tšiiliga.

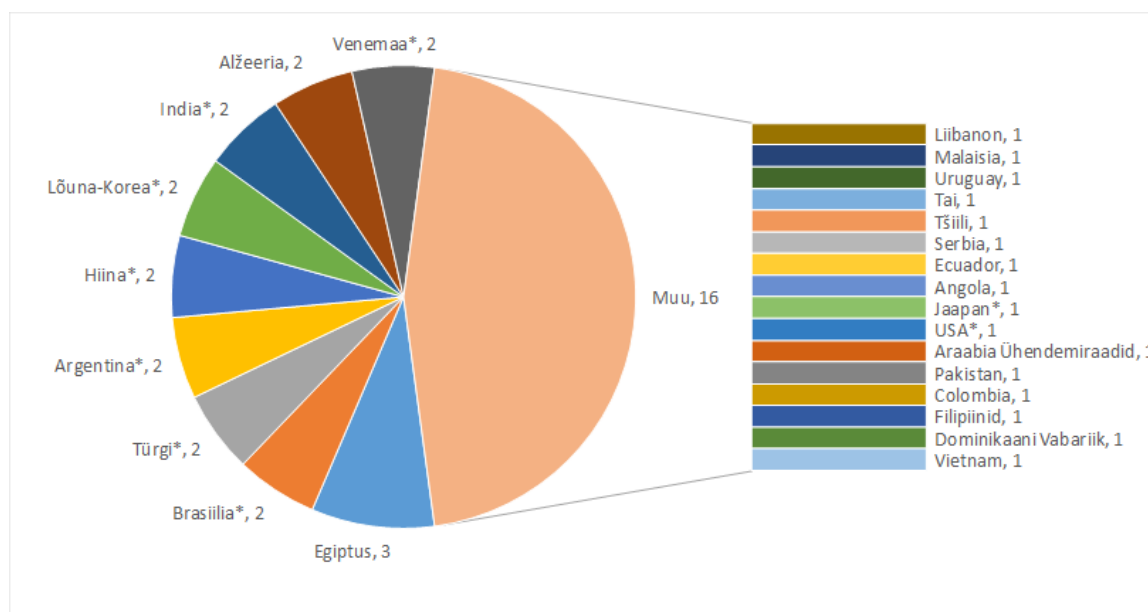
jõustamistegevuse sammaste vahelist kooskõlastamist. Selles kontekstis võttis komisjon 2018. aastal vastu oma teise aruande ELi vabakaubanduslepingute rakendamise kohta,²³ avaldas aruande intellektuaalomandi õiguste kaitse ja jõustamise kohta²⁴ kolmandates riikides ning avaldas 36. aastaaruande ELi dumpingu- ja subsidiumivastase ning kaitsemeetmetealase tegevuse kohta²⁵.

B. 2018. AASTAL KAOTATUD TÖKETE ÜLEVAADE

Tänu turulepääsu partnerluse kõikide sidusrühmade ühistele jõupingutustele kaotati 2018. aastal 25 kolmandas riigis täielikult või osaliselt 35 tõket, peamiselt kaheksas majandussektoris, ent ka horisontaalselt. Kõiki kvantifitseeritavaid kaubandustõkkeid arvesse võttes ulatus kaotatud tõketest mõjutatud EL 28 eksport 2018. aastal 7,8 miljardi euroni²⁶.

1. 2018. aastal kaotatud tõkete jaotus kolmandate riikide kaupa

Joonisel 8 on näha kolmandad riigid, kus kaotati edukalt tõkkeid. Esikohal on Egiptus, kus kaotati 2018. aastal kolm tõket, järgnevad Brasiilia, Türgi, Argentina, Hiina, Lõuna-Korea, India, Alžeeria ja Venemaa (igas riigis kaks). Lisaks kaotati 2018. aastal 16 kaubandustõket, millega Euroopa ettevõtjatel tuli silmitsi seista 16 muus kolmandas riigis.

Joonis 8. 2018. aastal kaotatud tõkete geograafiline jaotus (* on tähistatud G20 riigid)

²³ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/october/tradoc_157468.pdf

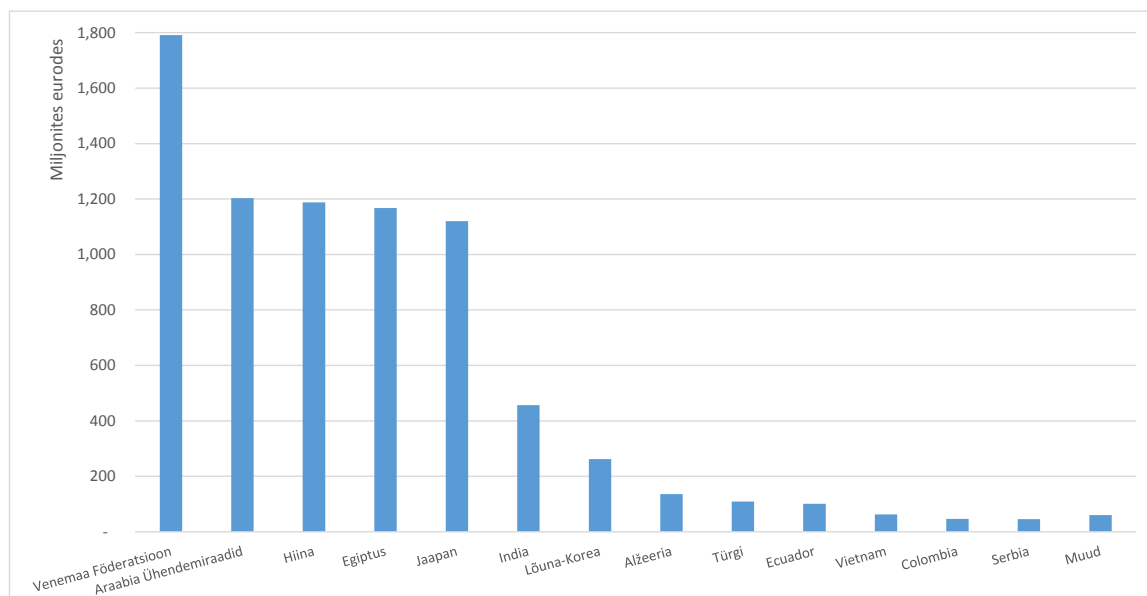
²⁴ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/march/tradoc_156634.pdf.

²⁵ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/july/tradoc_157212.pdf.

²⁶ Aasta varem, mil kaotati 45 tõket, oli vastav näitaja 8,2 miljardit eurot.

Lähtudes kaotatud tõketest mõjutatud kaubanduse väärtusest (III tabel), kaotati kõige märkimisväärsamad tõkked Venemaal – sealsed tõkked mõjutasid 23 % kõikidest mõjutatud kaubavoogudest –, järgnesid Araabia Ühendemiraadid (16 %) ja Hiina (15 %). 18 % kaubavoogudest, mida kaotatud tõkked mõjutasid, oli suunatud Vahemere lõunapiirkonna riikidesse.

III tabel. EL 28 kaubavood, mida mõjutasid 2018. aastal kaotatud tõkked, partnerriikide kaupa (miljonites eurodes)²⁷

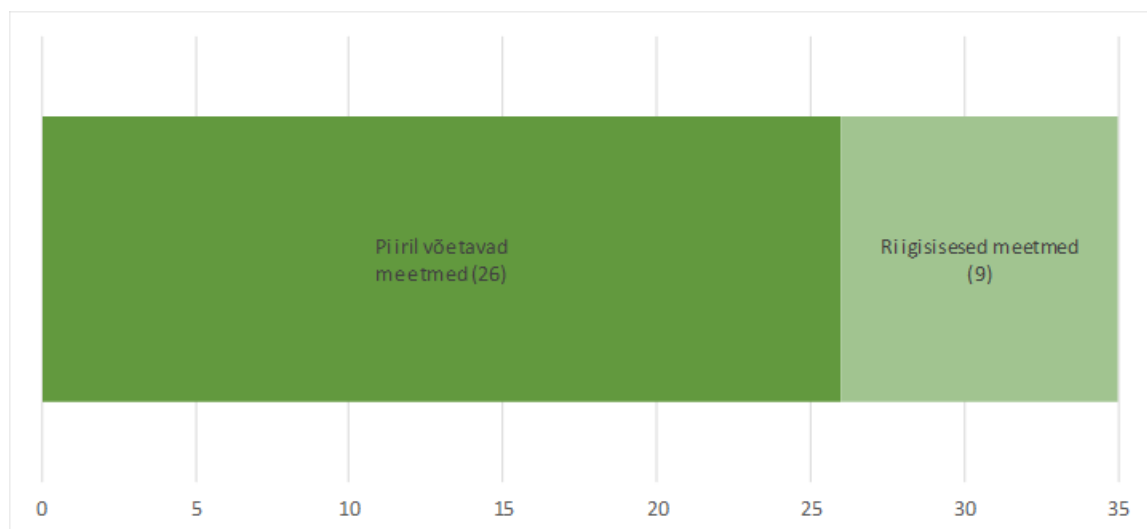
2. 2018. aastal kaotatud tõkete jaotus meetme liikide kaupa

Turulepääsu partnerluse raames tehtud jõupingutused on aidanud rohkem kaotada piiril võetavaid meetmeid (26) kui riigisiseseid piiranguid (9). See on võrreldav tulemustega, mis saavutati mullu, mil kaotati 34 piiril võetud ja 11 riigisisest meetet.

Peaaegu kolmandiku 2018. aastal kaotatud piiril võetud meetmetest moodustasid põllumajandus- ja kalandussektoris rakendatud sanitaar- ja fütosanitaarmed. Muud kaotatud tõkked mõjutasid ELi ettevõtjaid tollimaksude, tolliprotseduuride, ekspordimaksude või ekspordikeeldudena. 2018. aastal kaotati edukalt üks tõke ka teenustekaubanduses.

²⁷ „Muu“ hõlmab järgimisi partnerriike: Angola, Argentina, Brasiilia, Colombia, Malaisia, Tai, Tšiili ja Uruguay.

Mis puudutab üheksat riigisisest meetet, siis edu saavutati tehniliste kaubandustõkete ja standardite ning kaubandusega seotud maksumeetmete valdkonnas.

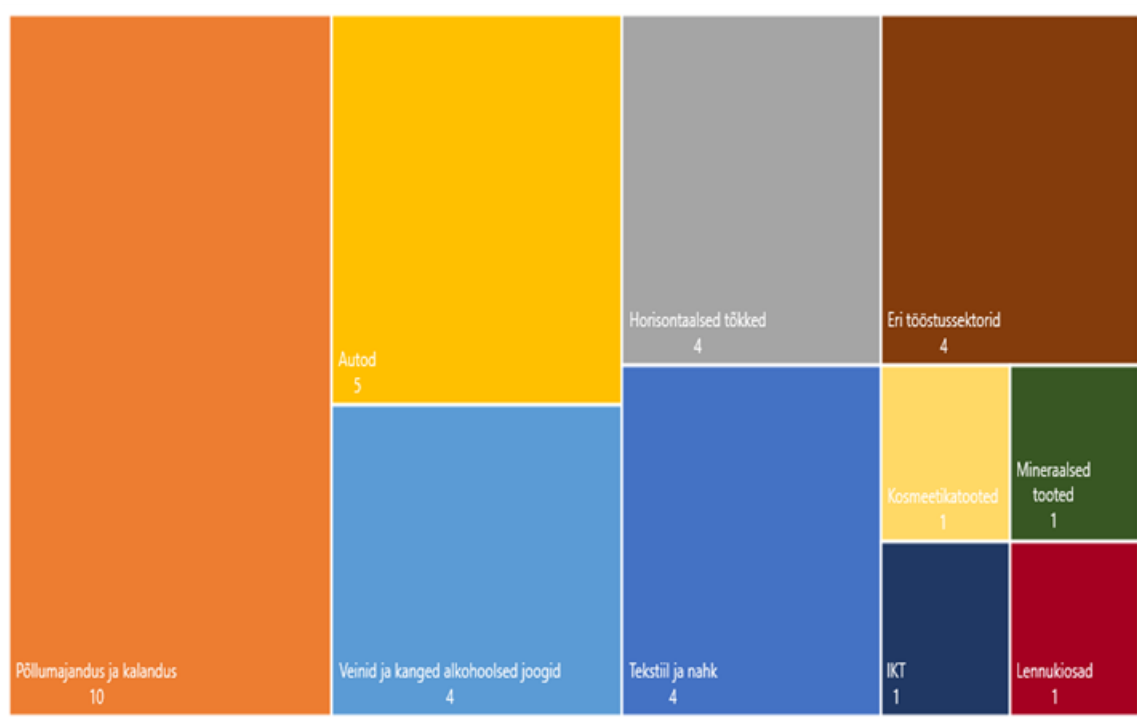

Joonis 9. 2018. aastal kaotatud tõkete jaotus meetme liikide kaupa (meetmete arv)

3. 2018. aastal kaotatud tõkete jaotus sektorite kaupa

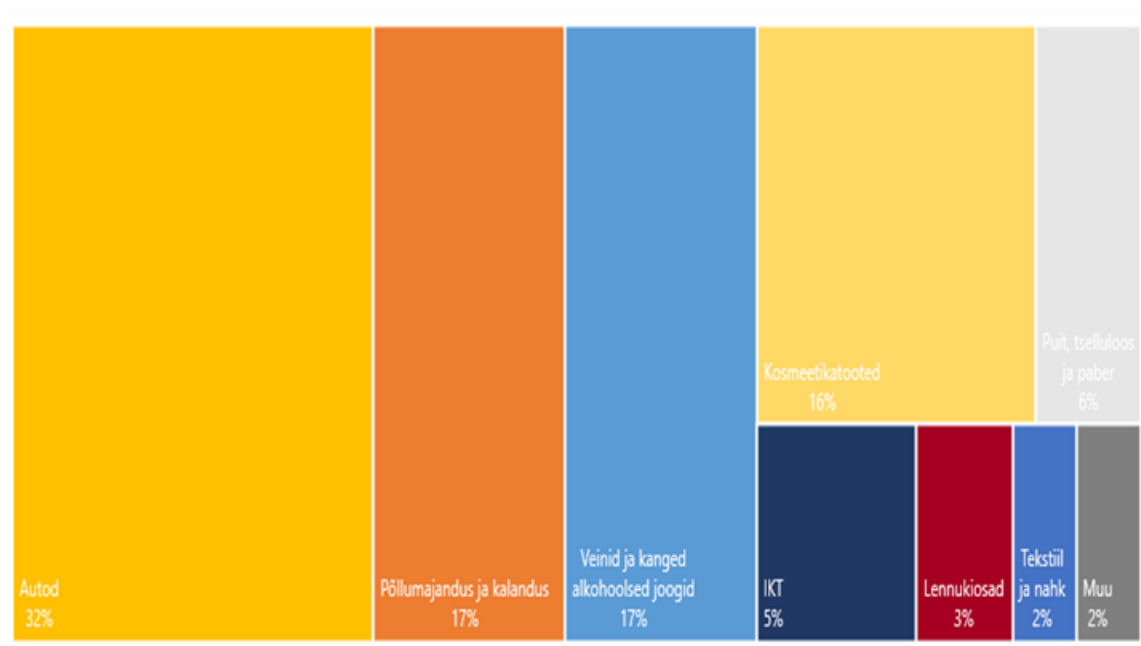
Joonisel 10 on antud ülevaade eri majandusvaldkondades kaotatud tõkete arvust.

Põllumajandus ja kalandus oli sektor, kus kaotati kõige enam tõkkeid (10), järgnes *autosektor* kaotatud viie tõkkega. Nii *tekstiili- ja nahasektoris* kui ka *veinide ja kangete alkoholsete jookide sektoris* kaotati neli tõket. Kaotati ka kaheksa tõket, mis olid kas tervikuna *horisontaalsed* (4) või mõjutasid *eri sektoreid* (4). Üks tõke kaotati *kosmeetikasektoris* ja *mineraalsete toodete* sektoris, osaliselt kaotati tõkked, mis oli seotud *lennukiosade* ja *IKT-sektoriga*.

Joonis 10. Turulepääsu andmebaasi andmetel 2018. aastal kaotatud tõkete jaotus sektorite kaupa (tõkete arv)

Lähtudes mõjutatud kaubavoogudega seotud arvutustest, on joonisel 11 kajastatud kaotatud tõkete majanduslikku kaalu eri sektorites. Tõkete kaotamine 2018. aastal võis olla ELi ekspordile soodne eeskätt *autosektoris*, kus toimus 32 % kaubandusest, mida tõkked võisid mõjutada. Tõkete kaotamisest said arvestatavat kasu ka *veinide ja kangete alkoholsete jookide sektor* (17 %) ning *kosmeetikasektor* (16 %). Kokkuvõttes oli kaotatud tõkete majanduslikku tähtsust silmas pidades *tööstussektorite* osakaal 83 % ning *põllumajanduse ja kalanduse* osakaal 17 protsenti.

Joonis 11. EL 28 kaubavood, mida mõjutasid 2018. aastal kaotatud tõkked, sektorite kaupa (% mõjutatud kaubavoogudest)²⁸

C. 2018. AASTAL KAOTATUD TÕKETE KVALITATIIVNE ANALÜÜS

Selles osas analüüsitakse põhjalikumalt mõnda tõket, mis õnnestus tõhustatud turulepääsu partnerluse raames kaotada. Vastupidiselt möödunud aastale, mil kvalitatiivses analüüsis keskenduti partneritele, kelle puhul kaotatud tõkete arv oli *suurim*,²⁹ pöörame nüüd tähelepanu

²⁸ „Muu“ hõlmab järgmisi majandussektoreid: keraamika ja klaas; elektroonika, mineraalsed tooted, plastid ning väärismetallid.

²⁹ Tänavu registreeriti kõige rohkem kaotatud või osaliselt kaotatud tõkkeid (vähemalt kaks) üheksa kaubanduspartneri puhul: Alžeeria, Argentina, Brasiilia, Egiptus, Hiina, India, Lõuna-Korea, Türgi ja Venemaa.

riikidele, kuhu suunatud *kaubavood, mida kaotatud meetmed võisid mõjutada*, olid kõige märkimisväärsamad. Seetõttu analüüsime, kui tulemuslik oli EL tõkete kaotamisel järgmistes partnerriikides: Venemaa, Hiina, Araabia Ühendemiraadid, Egiptus, Jaapan, India ja Lõuna-Korea. Neisse seitsmesse partnerriiki oli suunatud 93 % kaubavoogudest, mida 2018. aastal kaotatud meetmed võisid mõjutada.

1. Venemaa

Nagu on selgitatud I osas, on Venemaa turule pääsemise tingimustega seotud suundumused olnud üldjoontes negatiivsed, kuivõrd ELi eksportijate ees seisvate tõkete arv (34) on selles riigis suuruselt teine ja riik jätkas mitmesuguseid vahendeid kasutades impordi asendamise poliitika rakendamist. Näiteks hakkasid 2018. aastal ELi ettevõtjatele mõju avaldama varasematel aastatel teatatud tõkked, nagu laevandusega seotud piirangud Põhja-Jäämerel ja kasepalgi ekspordikvoodid. Peale selle tuleks tähelepanu juhtida ebasoodsale arengule seoses ühe olemasoleva tõkkega, mis seisnes märgistamisnõuetes, mida laiendati teistelegi toodetele, näiteks elektroonikale.

Ehkki mitu meetet on küsitavad, kui silmas pidada kooskõla Venemaa rahvusvaheliste kohustustega – ja EL on kasutanud asjakohaseid foorumeid, et need meetmed kahtluse alla seada –, ei ole meetmed osutunud tõhusaks Venemaa konkurentsivõime ja välisinvesteeringute ligimeelitamise võime suurendamisel. Nad on vastupidiselt takistanud koos muude teguritega ELi ja Venemaa vahelise kaubavahetuse suurenemist.

Selles keerulises kaubanduskeskkonnas kasutas EL kõige jõulisemaid enda käsutuses olevaid vahendeid ja saavutas 2018. aastal arvestatavaid tulemusi, tagades kahe WTO otsuse nõuetekohase täitmise Venemaal, mis mõjutas ELi eksporti kuni 1,8 miljardi euro väärtuses. See moodustab 23 % ELi ekspordist, mida 2018. aastal kaotatud 35 meetet mõjutasid.

Üks neist juhtudest oli seotud *eri tööstussektoreid mõjutava tõkkega*, mille kohta tariife käsitlevas vaidluses (DS 485) tehtud WTO otsuse on Venemaa täielikult täitnud. Peale selle valmistuti juhtumi DS 485 raames tehtud vaekogu järelduste põhjal 2017. aastal teiseks Venemaa tariife käsitlevaks vaidluseks (ELile huvipakkuvad täiendavad tariifiread). Pärast 2017. aasta lõpus ja 2018. aasta alguses Venemaaga peetud kahepoolseid läbirääkimisi ei olnud vaidluse algatamine siiski vajalik, sest Venemaa kaotas täielikult asjaomastel tariifiridadel esinenud vasturääkivused. See on hea näide sellest, kuidas komisjoni koordineeritud tegevus on toonud konkreetseid tulemusi ilma vajaduseta algetada WTO kohtuvaidlus.

Samamoodi on rõõmustava tulemuseni jõutud vaidluses, mille EL algatas *autosektoris* seoses dumpinguvastaste meetmetega, mida kohaldata Saksamaalt ja Itaaliast pärit väikeste tarbesõidukite suhtes (DS 479), kuivõrd meetmeid, mis 2018. aasta keskel aeguvad, ei ole uuendatud.

2. Hiina

Nagu on rõhutatud I osas, on Hiinast saanud 37 tõkkega, millest 14 on sisse seatud alates 2017. aastast, ELi kõige enam kaubandust piirav partner. Mõningane järkjärguline areng on siiski toimunud, mis on märk sellest, et ELi rakendatav tõkete kaotamise strateegia võib anda tulemusi isegi kõige keerulisemas keskkonnas. Edasimineku saavutati sanitaar- ja fütosanitaarmedetmete valdkonnas, kus kaotati osaliselt kaks tõket ja tehti uusi edusamme ühe teise pikaajalise probleemi lahendamisel. Need kaks *põllumajandus- ja kalandussektoris* osaliselt kaotatud tõket mõjutasid kokku 15 % kogu ELi ekspordist, mida 2018. aastal kaotatud meetmed mõjutasid.

Esiteks – kuigi nõudlus juustu järele Hiinas eeldatavasti kasvab, ei ole Hiina piimandussektori standardid kooskõlas rahvusvaheliste standarditega, mis tekitab ELi eksportijatele põhjendamatu tõkke. Pärast seda kui EL oli tõstatanud selle küsimuse mitmel kahepoolisel kohtumisel, otsustas Hiina mitte kohaldada neid standardeid toodetele, mida on imporditud juba aastaid (traditsioonilised tooted). Lisaks andis Hiina teada, et vaatab nüüd oma juustustandardid üldisemalt üle, mille üle EL väljendas heameelt. Ehkki küsimus on endiselt õhus ja toiduohutusstandardid tuleb läbi vaadata, et ELi mured täielikult lahendada, on mõju kaubandusele juba vähendatud tänu traditsiooniliste toodete jaoks leitud lahendusele, mis võib suurendada ELi ekspordi kuni 1,2 miljardi euro võrra.

Teiseks – 2012. aasta alguses kehtestas Hiina ajutise kaubandust piirava meetme pärast 1. juunit 2011 toodetud veiste sperma ja embrüote ning lammaste sperma ja embrüote impordile mitmest ELi liikmesriigist. EL kutsus Hiina eksperte kahel korral Euroopasse ning Hiina teadlased külastasid mitme ELi liikmesriigi veterinaariainstituute ja teaduskeskusi. Selle tulemusel teatas Hiina mitmest ELi liikmesriigist pärit veiste/lammaste geneetilise materjali ekspordile kehtestatud piirangu kaotamisest.

Lõpetuseks väärub seoses ühe osaliselt kaotatud tõkkega, millest teatati juba eelmise aasta aruandes, märkimist, et ELi veiselihatoodetele ja veiselihale kehtestatud impordikeelu osas on toimunud edasimineku – Iirimaa ja Madalamaadele on võimaldatud juurdepääs turule. Kuna protsess ei ole teiste liikmesriikide jaoks veel lõppenud, jätkab komisjon selle küsimuse tõstatamist igal võimalikul juhul.

3. Araabia Ühendemiraadid

Araabia Ühendemiraadid on tähtis kaubanduspartner. Seetõttu on komisjon teinud suuri jõupingutusi. 2018. aastal kaotas komisjon *kosmeetikasektoris* ühe olulise turulepääsu takistava tõkke, mis mõjutas 16 % kõikidest 2018. aastal kaotatud meetmetest mõjutatud ELi ekspordist.

See tõke oli seotud uute märgistamisnõuetega, millega oleks keelatud kleebise kasutamine originaalpakendil ja kehtestatud kohustus trükkida 2018. aasta lõpuks kõikide kosmeetikatoodete pakendile logo. See meede kohustas ettevõtjaid looma erikujunduse vaid Araabia Ühendemiraatide turu jaoks. Komisjon pöördus Araabia Ühendemiraatide poole WTO tehniliste kaubandustõkete teabekeskuse kaudu ning ELi ettevõtjad ja ELi delegatsioon jagasid oma muret Araabia Ühendemiraatide majandusministeeriumiga ning standardi- ja metroloogiametiga. Selle tulemusel kinnitas kõnealune amet ELi delegatsiooniga toimunud

kohtumisel, et kosmeetikasektor on sellest nõudest enne selle jõustumist lõpuks vabastatud, mis võimaldas ELi ettevõtjatel jätkata eksportimist Araabia Ühendemiraatide turule ja suurendas ELi eksporti kuni 1,2 miljardi euro võrra.

4. Egiptus

ELi ja Egiptuse kaubandussuhted põhinevad assotsieerumislepingul. Nii 2017. aastal kui ka 2018. aastal lisandus mitmele olemasolevale pikaajalisele probleemile üks uus tõke, mille tulemusel on Egiptuses nüüd kokku kaheksa tõket, mis tundub kinnitavat möödunud aasta aruandes Vahemere lõunapiirkonnas täheldatud uute proteksionistlike meetmete kehtestamise suundumust. Selle keerulise arenguga silmitsi seistes aitas ELi turulepääsu strateegia kaotada 2018. aastal ühe tõkke *autosektoris* ning kaks tõket *tekstiili- ja nahasektoris*. Nende tõkete kaotamisest mõjutatud ELi ekspordi väärtus ulatub 1,2 miljardi euroni.

Autosektoris on Egiptus pärast kõrgetasemelist dialoogi ja teabevahetust täielikult kaotanud EList pärit autodele kehtestatud tollimaksud, saavutades sellega kooskõla assotsieerumislepingus kokku lepitud tollimaksude kaotamise kavaga. See võib suurendada ELi eksporti kuni 1,1 miljardi euro võrra.

Tekstiili- ja nahasektoris tuli tekstiilitoodetega kauplemisel rinda pista ebaproportsionaalse piiranguga kohustuslike märgistamisnõuete tõttu, mille täitmine oli tootjatele aeganõudev ja kulukas, kuna märgistamine tuli teha käsitsi. Pärast kahepoolseid arutelusid ELiga märgistamise vormi ja etiketil esitatavat teavet käsitlevaid nõudeid lõpuks siiski leevendati.

Veel üks *tekstiili- ja nahasektoris* pikka aega esinenud probleem, mis oli seotud nii sooduspäritoluga kui ka mittesooduspäritoluga kaupu hõlmavate arvete käsitlemisega Egiptuse tollis, lahendati 2018. aastal lõpuks pärast seda, kui EL oli küsimuse Egiptuse ametiasutustega korduvalt jutuks võtnud.

5. Jaapan

ELi ja Jaapani kaubandussuhted põhinevad nüüd majanduspartnerluslepingul, mis jõustus 1. veebruaril 2019. Samal ajal kaotati edukalt üks tõke *veinide ja kangete alkoholsete jookide sektoris*.

2018. aastal kaalus Jaapani tervise-, töö- ja heaoluministerium mõne toidus ja jookides kasutatava lisaaine kustutamist Jaapanis lubatud lisaainete loetelust. Nende kustutamine oleks kahjustanud paljusid ettevõtjaid ELi *veinide ja kangete alkoholsete jookide sektoris*. Komisjon saatis Jaapani pädevatele asutustele kirja (2018. aasta aprillis) ja esitas märkused (2018. aasta septembris) lisaainete kohta, mis kavatsesi kõnealusest loetelust välja jätta. Jaapan nõustus esitatud märkustega ja selle tulemusel ei jäeta loetelust välja ühtki ELi tootjate kasutatavat lisaainet. See võib suurendada ELi eksporti kuni 1,1 miljardi euro võrra.

6. India

Nagu on kirjeldatud II osas, jätkus Indias 2018. aastal proteksionistlik suundumus. Sellest keerulisest olukorras hoolimata tõi turulepääsu strateegia ka mõne rõõmustava tulemuse. Nii *IKT-sektoris* kui ka *tekstiili- ja nahasektoris* kaotati osaliselt üks tõke, mis mõjutas 6 % kogu ELi ekspordist, mida 2018. aastal kaotatud meetmed mõjutasid (457 miljonit eurot).

India ametiasutused nõudsid nahktoodete importimisel veterinaarsertifikaate. Sellega seoses kohaldati sanitaarnõudeid valmistoodetele, millel ei ole enam toore loomse saaduse omadusi. *Maailma Loomatervise Organisatsiooni* (OIE) rahvusvaheliste standardite ning sanitaar- ja fütosanitaarmedeid käsitleva WTO lepingu kohaselt tuleks selliseid nõudeid kohaldada üksnes tooreste loomsete saaduste suhtes või peaks India nende kohaldamist teaduslikult põhjendama. Tänu ELi jõupingutustele selle küsimuse arutamisel asjakohaste India ametiasutustega on see tõke teatud valmistoodete puhul nüüd kaotatud, milleks India võttis vastu uue teatise. Hoolimata sellest osalisest edust jätkab EL pingutamist probleemi täieliku lahendamise nimel.

IKT-sektoris on India endiselt keeruline partner ELi ettevõtjate turulepääsu takistavate mitmesuguste piirangute tõttu, nagu pidev tollimaksude tõstmine (millele on osutatud II osas), kohustuslik kontroll ja litsentsimine³⁰ ning registreerimis- ja märgistamisnõuded. Üks tõke, mis on seotud kasutatud telekommunikatsiooniseadmetega, on siiski osaliselt kaotatud, kuivõrd India leevendas märkimisväärselt nõudeid eksporditud kauba puhul, mis tuleb parandamiseks tagasi importida. Kaudsete maksude ja tolli keskameti väljaantud teatise kohaselt saab neid kaupu importida tollimaksuvabalt, tingimusel et need pärast parandamist reeksportitakse. Eksporditud elektroonikakaubad saab nüüd seitsme (varem kolme) aasta jooksul pärast eksportimist parandamiseks tagasi importida ja need tuleb re-eksportida ühe aasta (varem kuue kuu) jooksul pärast kauba importimist. Kui ELi ettevõtjad peaksid neist rõõmustavatest sammudest hoolimata seisma jätkuvalt silmitsi raskustega, on komisjon valmis jätkama selle küsimuse arutamist Indiaga.

7. Lõuna-Korea

ELi ja Lõuna-Korea kaubandussuhted põhinevad ELi ja Lõuna-Korea vabakaubanduslepingul, mida kohaldati ajutiselt alates 2011. aasta juulist ja mis ratifitseeriti ametlikult 2015. aasta detsembris. Ehkki Lõuna-Koreas on alles 17 tõket, kaotati üks tõke edukalt *autosektoris* ja üks tõke osaliselt *lennukiosade sektoris*.

Autosektoris nõudis Lõuna-Korea, et koormata sõiduki kliirens oleks üle 12 cm. Kuna ELil ei olnud samaväärset eeskirja – seda peeti aegunud ohutuskriteeriumiks –, oli teatud liiki sõidukeid (sportautod) keeruline turule viia. Pärast ELi delegatsiooni sekkumist otsustas Lõuna-Korea meedet muuta, et kajastada ELi nõudeid. Kliirensit vähendati 12 cm-lt 10 cm-le ja teatud sportautosid saab nüüd Lõuna-Koreas turustada ilma vajaduseta teha kulukaid kliirensiga seotud

³⁰ Selle meetme kohaldamist telekommunikatsiooniseadmete suhtes on pikendatud 1. augustini 2019.

kohandusi. EL kasutab ka edaspidi kõiki võimalusi, et kaotada Lõuna-Koreas autosektorit puudutavad allesjäänud tõkked, nagu autoosade sertifitseerimise või haagisveokitega seotud tõkked või koormavad tolliprotseduurid ja haldusmenetlused.

Kuna vabakaubanduslepingus ei ole ühtki sätet, millega ELis parandatud kaubad vabastataks uuesti Lõuna-Koreasse importimisel tollimaksust, võidi teatud kaupade suhtes, nagu ELis remonditud *lennukiosad*, kohaldada Lõuna-Koreasse reimportimisel tollimaksu (3–8 %). 2016. aastal, pärast komisjoni korduvat sekkumist, pikendas Lõuna-Korea selliste toodete tollimaksuvabastust kuni 2018. aasta lõpuni, mis pidi peagi kätte jõudma. Pärast ELi delegatsiooni mitmesuguseid pöördumisi ning 2018. aastal ELi-Korea vabakaubanduslepingu kaubavahetuskomitees ja tollikomitees toimunud arutelusid pikendas rahvusassamblee remonditud lennukiosadele kehtestatud erandi kohaldamist veel kolme aasta võrra 31. detsembrini 2021. Hoolimata sellest rõõmustavast ajutisest lahendusest jätkab EL sellele küsimusele alalise lahenduse otsimist.

D. KAOTATUD TÕKETE MÕJU

Käesoleva aruande eelmistes osades analüüsisime 2018. aastal kaotatud tõketega seotud kaubavooge. Kasutatud meetodika põhineb asjaomaste harmoneeritud süsteemi tariifikoodidega seotud kahepoolsetel näitajatel ELi ekspordi kohta, mis leiab aset tõketest hoolimata.

Möödunud aastast alates sisaldab aruanne sellisel ökonomeetrilisel mudelil põhinevat täpset analüüsi, mille abil saab hinnata, kui palju on muutunud kaubavood tõkke kehtestanud partnerriigiga pärast tõkke kaotamist. Et kvantifitseerida tõkete kaotamise mõju ELi ekspordile, kasutati regressioonanalüüsi³¹.

Selle ökonomeetrilise analüüsi tulemus ei pruugi kajastada turulepääsu strateegia täielikku mõju, kuna keskendusime vaid täielikult kaotatud tõketele ja analüüs ei hõlma keerulisemaid horisontaalseid tõkkeid, mis mõjutavad näiteks investeeringuid või intellektuaalomandi õigusi. Analüüsisime ajavahemikus 2014–2017 kaotatud piiratud arvu tõkete mõju³².

Tulemustest on näha, et selle tõketekogumi kaotamine tõi ELi eksportijatele käegakatsutavat kasu. Hinnanguliselt suurenes kaubandus pärast tõkete kaotamist keskmiselt umbes 57 %. See tähendab, et väärtuses väljendatuna kasvas ELi ettevõtjate eksport tõkete kaotamise järel 2018. aastal 6,1 miljardit eurot. See on võrreldav mitmest ELi vabakaubanduslepingust tuleneva kasu ulatusega. Näiteks on see suurem kui Colombia ja Peruuga sõlmitud lepingute koondmõju.

Möödunud aastal saadi sama meetodikat kasutades analüüsi tulemuseks 4,8 miljardit eurot.

³¹ Täpsemalt kasutati erinevuste erinevuse hindamise meetodikat (difference-in-difference) ning analüüsiti üksnes mõju ELi ja konkreetsele tootele tõkke kehtestanud riikide vahelistele kaubavoogudele.

³² Analüüs ei hõlma 2018. aastal kaotatud tõkkeid, sest kaubandusele avalduva mõju kindlakstegemiseks on vaja vähemalt kogu tõkete kaotamisele järgneva aasta andmeid.

IV. KOKKUVÕTE

Käesolevas aruandes antakse ülevaade ELi ettevõtjaid otseselt mõjutavatest kaubandus- ja investeerimistõketest, millest on teatatud ja mis on kaotatud komisjoni, liikmesriikide ja Euroopa ettevõtlusorganisatsioonide tõhustatud turulepääsu partnerluse raames.

2018. aastal teatati komisjonile 45 uuest tõkkest, millega kaubandust piiravate meetmete koguarv suurenes 425ni. Esmakordselt sai Hiinast riik, kus meie ettevõtjatele seatud tõkete koguarv on suurim (37), järgnesid Venemaa (34), India (25), Indoneesia (25) ja Ameerika Ühendriigid (23).

Mis puudutab 2018. aastal teatatud 45 uut tõket, siis Hiina, Ameerika Ühendriigid, India ja Alžeeria on pingerea tipus nii 2018. aastal registreeritud uute tõkete arvu poolest (18) kui ka arvestades tõkete võimalikku mõju kaubavoogudele (41,8 miljardit eurot ehk 81 % kogumõjust). Kui vaadelda piirkondi, siis kõige suurem arv uusi kaubandust piiravaid meetmeid kehtestati 2018. aastal Aasias ja Vahemere lõunapiirkonnas, kus kohaldati 26 uut tõket, mis kinnitas 2017. aasta ebasoodsat suundumust.

Enamik valdkonnapõhiseid meetmeid võeti veinide ja kangete alkoholsete jookide sektoris, põllumajandus- ja kalandussektoris, kosmeetikasektoris ja autosektoris. Meetmete võimaliku mõju vaatenurgast tõusid esile tõkked, mis olid kehtestatud tööstussektorites, nagu IKT, väärismetallid ning raud, teras ja värvilised metallid, kus toimus kokku 73 % mõjutatud ekspordist koguväärtusega kuni 51,4 miljardit eurot (üle kahe korra rohkem kui möödunud aastal (23,1 miljardit eurot)).

See kinnitab, et proteksionism on tõusuteel ja tõkked mõjutavad ELi sidusrühmi üha enam. Vastusena on EL seadnud esmatähtsale kohale oma kaubanduspoliitika jõustamise ja rakendamise. Komisjon tugevdas oma turulepääsu strateegiat, tõhustades ELi institutsioonide ja sidusrühmade seas kooskõlastamist, parandades tõkete tähtsusjärjekorda seadmist ning täiustades teavitamist ja teadlikkuse suurendamist (nt turulepääsu päevade algatuse kaudu). Selleks et kaotada tulemuslikult kaubandustõkked, ei ole EL mitte üksnes täielikult kasutanud, vaid on ka laiendanud oma mitmesuguseid vahendeid alates mitmepoolsetest ja kahepoolsetest vaidluste lahendamise mehhanismidest kuni kaugeleulatuva kaubanduslääbirääkimiste tegevuskavani, vabakaubanduslepingute rakendamiseni, diplomaatiliste väljaastumisteni ja Euroopa majandusdiplomaatia algatuse käivitamiseni.

Arvestades et 2015. aastal käsitleti 23 tõket, 2016. aastal kõrvaldati 20 tõket, 2017. aastal tegeleti edukalt rekordilise 45 tõkkega ja 2018. aastal kaotati veel 35 tõket, on praeguse komisjoni koosseisu ametiajal kõrvaldatud tõkete koguarv 123. Need jõulised jõustamisalased sammud on ELi kindel vastus tänapäeva tehinguterohkemas üleilmses kaubanduskeskkonnas.

35 tõkke kaotamine 2018. aastal tuli kasuks eelkõige kaheksale majandussektorile – põllumajandus- ja kalandus, autod, tekstiil ja nahk, veinid ja kanged alkohoolsed joogid, kosmeetikatooted, mineraalsed tooted, lennukiosad ja IKT. Mis puudutab mõjutatud kaubandust, siis 17 % võimalikust kasust on seotud põllumajanduse ja kalandusega ning 83 % tööstusega, kusjuures kõige rohkem kasu said autosektor (32 %), veinide ja kangete

alkohoolsete jookide sektor (17 %) ning kosmeetikasektor (16 %). Kokku võis turulepääsu partnerlus aidata suurendada EL 28 eksporti kuni 7,8 miljardi euro võrra.

Möödunud aastast alates on kaubandus- ja investeerimistõkete aruanne sisaldanud ka täpset regressioonianalüüsi, et täpsemalt kvantifitseerida tõkete kaotamise tegelikku mõju ELi ekspordile. Tänu tõkete kaotamisele ajavahemikus 2014–2017 suurenes meie ettevõtjate eksport 2018. aastal hinnangute kohaselt vähemalt 6,1 miljardit eurot. See on võrreldav mitmest ELi vabakaubanduslepingust tuleneva kasu ulatusega. Möödunud aastal saadi sama metoodikat kasutades analüüsi tulemuseks 4,8 miljardit eurot.

See tähendab, et proteksionismi suurenedes välismaal on suurenenud ka meie jõupingutused tõkete kaotamisel. Rakendamine ja jõustamine on olulisemad kui kunagi varem, et edendada meie ettevõtjate ja kodanike hüvanguks majanduskasvu, töökohti ja konkurentsivõimet.

Võimalikult tihedas koostöös liikmesriikide ja sidusrühmadega on komisjon endiselt jätkuvalt täielikult pühendunud turulepääsu partnerluse edasisele tugevdamisele, et tulemuslikult kaotada tõkked ja suurendada kõikjal maailmas tegutsevate ELi ettevõtjate võimalusi.